

Brassói Lapok

XL. évfolyam

178 szám.

Főszerkesztő:

Szele Béla dr.

Csülörtök

1934. évi augusztus 9

ELŐFIZETÉSI ARAK: Belföldre: Brassóban a kézbesítő kézbesítési díjával és a pénzbeszedő inkasszó-díjával egyetemben 70 lej, máshol 74 lej. — Ha az előfizető közvetlenül a kiadóhivatalnak fizet, az előfizetési díj 68 lej. — Postai kézbesítéssel és közvetlenül a kiadóhivatalnak fizetve, az előfizetési díj havonta 60 lej. — **Külföldre:** negyedévre 300 lej, félévre 600 lej, egész évre 1200 lej. — Magyarországon negyedévre 12 pengő, félévre 24 pengő, egész évre 48 pengő. — **HIRDETÉSEK** díja hirdetési oldalon 5 lej, páros (bal) szövegoldalon 6 lej, páratlan (jobb) szövegoldalon 8 lej négyzetcentiméterenként. Hirdetési díjak előre fizetendők. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Braşov, Str. Regele Carol 56—58. Telefonszámok: kiadóhivatal 82., szerkesztő 83.

MA: LÁSSUK MAROSLUDAST!

Nemes hang a gyűlölet kakofóniájában

Ha az ember a román lapokat rendszeresen olvassa, hamar elfárad. El kell, hogy fássjon, mert csak így, halálos kiábrándultsággal lehet napról-napra elolvanni azt a rendszeres és most más céltudatosan féktelen izgatást, ami ezekben a lapokban nap-nap után a kisebbségek ellen folyik.

Gyűlölettől forrók ezek a lapok és minden sorukban a gyűlölet pokoli koncertjének valamelyik szólama harsog.

A Curentul ismeretes népszavazását olvasva, például hetekig kell keresni egy hangot, amely nem áll be a falkával együtt üvöltöni, egy hangot, amely halványan és félénken el meri dadogni, hogy mégsem egészen a kisebbségek az okai mindennek. Nyugdíjasok és vasúti forgalmisták, falusi tanítók és papok, akik egyszerre megszédültek attól, hogy a nyilvánosságnak beszélhetnek, hirdetik a maszlagot, a gyűlölet beléndését s felelőtlenül szórják szét az „ország-mentő” javaslatokat, amelyeknek hatása a még jóhiszemű újságolvasó lelkeiben is elképzelhetetlen.

Itt van például az aug. 2-iki szám. Dr. Ciprian Foiaş resinai orvos — orvos! — azt javasolja, hogy ne gyűjthessen Romániában semmiféle vagyont csak az, aki keresztény román, leginkább orthodox. Tehát még a görög katolikusok sem elég jók — vagy aki románhoz ment feleségül, vagy román nőt vett el!

Florescu ur, aki tanító valamelyik iasi-megyei faluban, még szigorubb nyelvvizsgát kíván, de még ezzel sem elégszik meg, hanem a választói törvényt megváltoztatást javasolja, hogy lehetőleg a kisebbségek képviselőit nélkül maradjanak a parlamentben. Marinescu könyvelő ur Plojestből intenzívebb telepítést óhajt. Ciobotariu járásbírósi helyettes igazgató Gyergyószentmiklósról azt írja, hogy a kisebbségeknek olyan jó dolguk van, hogy kinevezték a románokat. Roszul láthat ott, Csikban, ez a járásbírósi irodagazgató.

És így tovább. Különböző válaszok, de lényegben és tartalomban egyet értenek. Különböző válaszok, de csak annyiban különböznek, hogy a tordai kishivatalnok egyszerűen a határon túlra akarja dobni az összes kisebbségeket, míg a bukaresti „megelégszik” azzal, hogy az állásukból dobják ki őket.

Tizenhét hasábon folyik az izgatás. Az embernek, olvasás közben megfárad a szeme már, hogy a szívről ne is beszéljünk. És a tizenegyedik hasábon végre egy új, szokatlan hang tűnik fel. Theodor Rascanu közíró beszél itt. Figyeljük csak meg, hogy mit mond Theodor Rascanu közíró, akiről nem tudjuk, hogy hol ír, de még csak azt sem jelölik meg, hogy hol lakik? Nyilván óvatos a szerkesztőség és félti Theodor Rascanút a közhangulatától. Mert ez a Rascanu nem áll be a gárdába, legyen az bármilyen kifizetődő és hasznos üzlet azoknak, a kik felénk köpködnek. Ez a Rascanu vezetű ur azt mondja, hogy álljunk csak meg egy kicsit. Nem úgy van egészen, a hogy a többiek mondják. Ha igaz az, hogy a románok alantasabb helyzetben vannak a kisebbségeknél, ennek nem a kisebbségek lennének az okai, hiszen a román államnak mindenképpen elegendő ereje volna, hogy a román fölényt biztosítsa. De nem szabad különbséget tenni román állam-polgárok között — mondja Rascanu ur imponáló bátorsággal, mert hiszen ma a természetes dolgok elmon-

Legnagyobb győzelme színhelyén

Eltemették Hindenburgot

Százkilométeres útvonalon, fátylas rohamcsapatok között, hatlovas fogat vitte a holttestet a tannenbergi emlékműhöz

Százezrek részvételével ment végbe a történelmi gyászszertartás

Tompá dobpergés, milliók és milliók gyásza közepette eltemették a nagy halottat a tannenbergi síkon. Ami életéből mulandó, már az enyészet zsákmánya, ami örökéletű: a történelem. Átmenet nines, mert életével lezárult egy korszak s ami utána következik akár birodalmi vezéri, akár „népesszázi” cím alatt, nem folytatása és nem fejlődési folyamata annak a politikának, amit ez a tündöklő hadvezér — politikai felkészültség nélkül, általában mindazon képességek nélkül, ami a világ szemében a diplomata diplomata teszi — győzelmesen tudott irányadónak tenni nemzete sorsának alakításában, amíg ereje volt hozzá.

A világ őszinte gyásza volt a legszebb

halotti lepel Hindenburg koporsóján. A nagy halottal együtt a reményt is siratták, amely koporsójával együtt végleg sirba szállt. Személye, tekintélye, bizonyosságát jelentett egy polgári világ nyugalma szempontjából. A sors fura, elmentmondásos játékát, hogy egy félelmetes hadvezér kezéből várták a békét azokkal szemben, akik a polgári élet uborkafájáról fenyegetik rombadőléssel mindazt, amit a világegyéből még meg lehetett menteni.

A világ Hindenburgnak emberi és nem politikai nagyságában hitt. Bizonyos volt benne, hogy emberi nagyságával legyőzi a demagógiát, a kalandorpolitikát, tekintélyével föléje kerekedik a mér-

hetetlen becsvágynak, az alantas indulatokra felépített politikai sikernek és népszerűség hajhászatnak.

Ez a bizonyosság most már megszűnt és Hindenburg korszaka lezárult.

Ami utána következik — kaptunk már izelítőt belőle s keserű maradt utána a szánk. A gyűlölet csak rombolni tud, építeni sohasem s ez a deliriosus rombolási láz fékezhetetlenül uralkodik azokon a lelkeken, amelyek a Hindenburg utáni korszakot jelentik Németországban.

A sir, mely Hindenburgnak nyugalmat adott, az örökös készenlét nyugtalanságát szabadította meg jobban Európára és magába zárt ismét egy hitet.

Ágyutalpon vitték a holttestet Tannenberg felé

Neudeck, augusztus 8
A neudecki kastélyban hétfőn éjjelkor kezdődött meg a gyászszertartás a német nemzet nagy halottja felett. A kastély termeit a korszak és a gyertyák ezrei árasztották el.

A holttestet egyszerű fekete lepel borították le, amelynek közepén a Johanna-rend fehér keresztje volt. Erre a fehér keresztre helyezték Hindenburg sisakját, marsallbotját és kitüntetésait.

Délután érkezett Neudeckbe Meissner tábori püspök, Göring és végül Hitler. Résztvettek egyegyed kilenckor a csatlátagok és a személyzet részére tartott gyászsztentiszteleten.

A halottól utoljára Hitler búcsúzott el, majd ágyutalpakra helyezték a koporsót

dásához is imponáló bátorság kell — és mindjárt példát is hoz fel.

A példa a Skoda-ügy. Ez a csunya panama, amelybe — mondja — kizárólag a legelőkelőbb román elemek vannak belekeverve. Nines közöttük egy magyar vagy zsidó sem.

A követendő eljárásra is javaslatot tesz Rascanu ur. Azt mondja, hogy a tanítók tanítsanak és ne politizáljanak, a papok nemesítsék a lelkeket, de ne dugják az orrukát a politikába, mert Krisztus keresztje nem arra való, hogy árnyékában gyűlöletet hirdessenek és politikai pártoknak csináljanak propagandát.

és elindították Tannenberg felé.

A Marienburgból Hohensteinba és Eylauba vezető úton

százkilométeres hosszúságban fátylas sorfalat állítottak fel.

A halottat kíséző csapattesteket már előbb felállították az országúton.

Éjszaka Berlinből minden negyedórán indítottak hálókocsikból összeállított különvonatokat Tannenbergbe. Ezek a vonatokon utaztak a temetésre a meghívottak és a külföldi vendégek.

A Hindenburg koporsóját vivő menet élén egy lovasezred zenekara, két század lovasság, egy gyalogos század és egy zászlóvivő század haladt, amely utóbbi az ezredek harci zászlóit vitte.

Szigorúan büntessék meg a megvesztegethető tisztviselőket, vagyonrevíziót a multra és jövőre a panamista kiválóságokkal szemben, becsületes és igazságos választótörvényt, egyenlő adózást, a színekrák és a fölösleges államtitkárságok leépítését! A diákok ne politizáljanak és végül a kisebbségi kérdés megoldására azt javasolja, hogy ne gyűlölettel, de szeretettel és kultúrával, jó törvényekkel edessege magához az állam a kisebbségeit.

Igy ír Theodor Rascanu, aki publicistaak, közíróknak vallja magát.

Nem írják ki, hogy hol van állásban és hol dolgozik.

Az ágyutalpra helyezett koporsót hat fehér paripa huzta.

A menetet egy zászlóalj tengerész és a lovas-tüzérség két útege zárta be.

Az útvonalon végig rohamcsapatokat sorakoztattak fel.

Hajnali háromnegyed ötkor érkezett a menet Paulhutba, ahonnan már csak rövid egygyedórás ut után érkeztek a tannenbergi emlékműhöz.

Mielőtt odaértek, kürtjelet adtak le és

a tannenbergi emlékmű nyolc tornyán meggyújtották a fátylakat.

A koporsót leemelték az ágyutalpról és 12 tiszt felvitte a hadvezéri toronyba.

A hohenseini pályaudvarra a kora

Lehet, hogy — állástalan. Hiszen ilyen becsületes elvei vannak. Hol kapna állást ez az ember ma, amikor a megértés, az őszinteség nem üzlet, csak a gyűlölet és a féktelen, üzletes sovinizmus.

Theodor Rascannak kevesen vannak. És ha vannak, akkor sem kapnak dobogót lapot, hogy becsületes elveiket hirdessék.

A dobogó ma azoknak való, akik a resinai orvosdoktor elveit teszik magukévá.

Rascanu nem kaphat más fórumot, mint a Curentul utolsó hasábját, ahol előtte tizenhárom hasábon keresztül ellensúlyozták mondanivalóinak hatását.

Baradlai László

reggeli órákban befutottak a vonatok és délelőlt 10 órakor felállottak az érkezettek a tannenbergi emlékmű körül. Közvetlenül előtte helyezték el a családtagokat a külföldi államok és államfők képviselőit, a volt trónörökös és a kormány tagjait.

A GYÁSZSZERTARTÁS

Pontban 11 órakor felzug a gyászszertartás kezdetét jelentő Beethoven-gyászinduló.

Utána Dorman evangélikus püspök megkezdte a gyászszertartást. Beszédében ismerteti Hindenburg legendás életét, a melyet a harcnak és a munkának áldozott.

Tannenbergnél megmentette Kelet-poroszországot és a háború után, amikor az ország élére állott, megmentette az egész német birodalmat.

A többszázézernyi tömeg visszafajtott lélegzetű csendjében a püspök ezzel fejezte be beszédét:

— Büszke gyászunk kíséri sirba halott porhüvelyedet.

A gyászbeszéd után a püspök elmondta a koporsó felett a Miatyánkot, majd megáldotta a hamvakat.

„Hadvezér! Kitérult előtled a Walhalla kapuja!”

Amikor a püspök elvégezte az egyházi gyászszertartást, a tannenbergi emlékmű udvarán elhelyezett dobogóra lépett Hitler, hogy a birodalom nevében elbucuszassa Hindenburgot. A következő beszédet tartotta:

— Hindenburg ur, Hindenburgné asszony és gyászoló gyülekezet! A katonáról kétszer emlékeznek meg: amikor győz és amikor meghal. Amikor a német nép először hallotta Hindenburg vezérezredes nevét, borzalmas világégés száguldozott végig Európán. Európa lángban állott és a császár nyugalmazott tábornokát bizta meg a hadsereg vezetésével. Hat nappal később megdördültek az ágyuk és három nap múlva a birodalom összes harangjai zugva hirdették a tannenbergi nagy győzelmet.

— Hindenburg nevének varázslatos ereje volt és nem ő a hibás, hogy a császár hívó szava, sajnos, tulkésón állította a hadsereg élére.

— Hindenburgnak sikerült két év alatt a német ellenállást támadásra vezetni és halhatatlan győzelmet aratni.

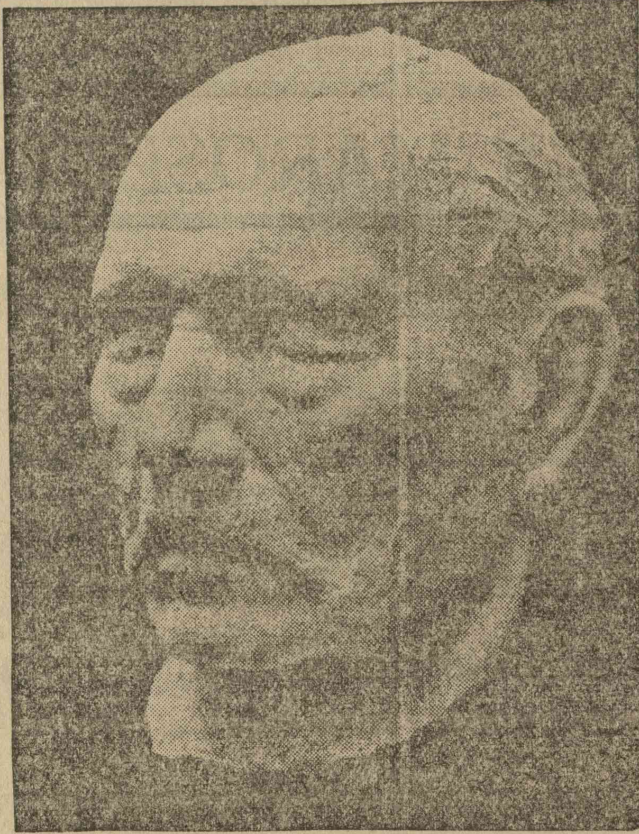
— A tragikus vég nem vet árnyat a tannenbergi győző emlékére, hanem csak azokra a politikusokra, akik akkor a birodalom élén álltak.

— 1925-ben, amikor a német birodalom ismét válságba jutott, nem találtak méltóbb képviselőt, mint a hős vezért a birodalom vezetésére.

— Halott hadvezér! Kitérult előtled a Walhalla kapuja!

AZ UTOLSÓ TISZTELETADÁS

Ezután a zenekar eljátszotta „Ich hatte einen Kamaraden” című katonadalt. — Majd 101 ágyulövés jelezte a temetés befejezését. A közel 300 ezernyi tömeg elvonult Hindenburg koporsója előtt s utána a tisztek ismét felvitték a koporsót a tannenbergi emlékmű hadvezéri tornyába.

HINDENBURG
HALOTTI
MASZKJA

Gazdasági féltékenységből

Több mint száz zsidót lemészároltak és majdnem egy egész várost leromboltak Algirban a mohamedánok

Borzalmas vérfürdő egy incidens miatt

Algír, augusztus 8.

Algir Constantine városában szombat este véres villongás tört ki a város mohamedán és zsidó lakossága között, mely csak kétnapi harc és borzalmas öldöklés után fejeződött be.

Az egyik Constantine-i mohamedán templomba szombat este betévedt egy zsidó katona és gunyolni kezdte a mohamedán vallási szertartást. A mohamedánok rátámadtak a katonára, aki menekülni próbált. Üldözöbe vették, csakhamar atólték és agyonverték a katonát.

Az üldözés azonban rövidesen általános zsidóüldözéssé fajult.

A mohamedánok megrohanták a zsidó házakat s akiket kézrekerítettek, legyilkolták, a házakat pedig felgyújtották, vagy lerombolták.

A zavargások egész vasárnap és hétfőn át tartottak és Constantineben az egész zsidó negyedet elpusztították. Egyetlen ép ház sem maradt, mindenütt hamu és romhalmaz a város jó része.

Kedden a zavargás a környékre is átkerjedt és

Constantine mellett két zsidó családot lemészároltak.

A katonaság csak kedden tudta a zavargást elnyomni, de ekkorra a felmérhetetlen anyagi káron kívül

az összeütközésnek több mint száz halottja és kétszáz súlyos sebesültje volt.

Algir mohamedán lakosságának, amely három és félmillió, kétszázalékát sem teszi ki — mindössze 60 ezer főnyi — a zsidó lakosság. Ennek ellenére a mohamedánok erősen gyűlölik az ottani naturalizált zsidóságot, amely a francia protek-

torátus óta szabadon kereskedik Algirban s ezáltal erős konkurrenciát csinál a főleg szintén kereskedelemmel foglalkozó mohamedán lakosságnak.

A zavargás ilyen nagymérvű elfajulása is erre a régi gyűlöletre vezethető vissza.

Csatolva egy csomó kitépott haj...

Kegyellen verés jár a behívó mellé az ujkisodai csendőrségen

Saját hanyagságát a katonaköteleseken bosszulja meg a kegyetlenkedő őrmester

Temesvár, augusztus 8.

Már megint csendőrbatalóság. A hírhedt ujkisodai csendőrmester, Jilek Pavel, büntetlenül és felelőtlenül kegyetlenkedik és kiskirálykodik tovább. A megvert emberek feljelentései szaporodhatnak a végtelenségig.

Az újabb eset szinte teljesen azonos az előbbivel, amelyről a napokban beszámoltunk. Az őrmester ezúttal is alapos verés kíséretében nyújtotta át a katonai behívót egy ujkisodai legénynek.

Kálmán György 22 éves ujkisodai lakos, betonmunkás, katonai iratai után járkált. A hadkiegészítő parancsnokságnál azt mondták neki, hogy menjen csak haza a csendőrségre, már ott találja az iratait. Kálmán oda is ment, bekopogtatót, jelentkezett, köszönt illendően. Halott már a csendőrmester hírére. Jilek

pedig minden különös magyarázat nélkül nekiesett és elkezdte verni agyba-főbe.

Mire a szerencsétlen legény a katonai iratokkal a kezében nagynehezen kikerült a csendőrségről,

egyik foga kitört, egyik fülére nem

Antineuralgic

DR. NANU MUSCEL

az egyedüli gyógyszer influenza, migrén idegzsák, stb., ellen. Csak eredeti csomagolásban árusítják.

Minden dobozban az orvos jelzésével ellátott 2 kapszula (ostyában) van.

Kapható
gyógyszertárakban és drogériákban

hall, a nyaka csupa fájdalom a kegyetlen ütésektől és a hajából is hiányzik egy csomó.

Az őrmester, ugylátszik, nem az árva-lányhajnak a hive, hanem kitépott legényhajakat akar tüzni diadaljelnek a csákója mellé. Ez a kitépott hajcsomó azonban egyelőre ott fog szerepelni a bűnvádi feljelentés iratai között.

Hogy a brutalitás négy szemközti játszódott le, azt mondanunk sem kell. Hozzá tartozók, ismerősök azonban látták az összevert legényt, azonfelül ott van bizonyítéknak a kitépott haj és az orvosi látlelet.

Hogy az erőszakosság miért történt, azt csak sejteni lehet. A legény azt hiszi, hogy a hadkiegészítő-parancsnokság rátelefonált az őrmesterre, miért nem intézte már el az ügyet, amikor leküldték hozzá az iratokat? Nyilván ez sértette az őrmester méltóságát és bosszút állt a tőle már megszokott módon. Avagy pedig csak akarja mutatni mindent teremtet emberfiának, akit rossz sorsa elébe visz, hogy Ujkisodán ő a büntető Atyauristen földi helytartója.

Egyébként a dologból ismét születik egy feljelentés, azután egy ideig csend, nem hallatszik semmi — a legközelebbi kegyetlenkedésig.

Méltóztassék lemérni a legtudományosabb műszerekkel, vajon hány fokkal emelkedik ettől a fatusi lakosság életkedve, államhűsége és bizalma a felsőbbség iránt? Micsoda „csend- és rendörzés” ez?

Mégegyszer, már nem tudjuk hányadszor, megérdeklődjük a tekintetes felettes hatóságoktól: meddig még?

K. S.

— Kezdődő ütférelmeszesedésnél reggel éhgyomorra egy pohár természetes „Ferenc József” keserűvíz úgy az alhasi pangást, mint az emésztés renyhességét megszünteti, a rekeszizom emelkedését csökkenti és a magas vérnyomást mérsékli.

Bérviszály a kolozsvári városi közüzemeknél

Kolozsvár, augusztus 8.

Már Kolozsvár város költségvetésének összeállítása alkalmával rendkívül sérelmeztek a városi tanácsnak azt a tervét, amelynek értelmében a tanács bizonyos takarékosági szempontokra való hivatkozással a városi közüzemeknél dolgozó munkások díjazását jelentősen csökkenteni akarta szálítani. Most, hogy a város költségvetését a belügyminisztérium jóváhagyta és az alkalmazottak fizetésének leszállítása esedékessé vált, Kolozsvár összes városi közüzeménél dolgozó munkások bérviszályt jelentettek be a munkafelügyelősnél és fizetésemelést, illetve a fizetésleszállítás újból való felülvizsgálását kérték. A békéltető tárgyalásokat kedden este és szerdán tartják meg a kolozsvári munkafelügyelősnél.

Vichy-Etat termékei

Vichy-Etat só
Vichy-Etat paszfíllák
Vichy-Etat tabletták

Az ásványvízből kivont természetes só alkalikus készítésére. 2-3 paszfílla étkezés után megkönnyíti az emésztést. Az emésztés elősegítésére szolgáló szikvíz elkészítésére.

Ovakodjunk az utánzatoktól és hamisítványoktól!

Vezérképviselő: Philippe Finkelstein, București, Str. Câmpineanu 20.

A Társadalombiztosító igazgatósági és felügyelő- bizottsági tagjai

Bukarest, augusztus 8.

A hivatalos lap 179-ik számában megjelent belügyminiszteri rendelet a társadalombiztosító pénztár igazgatótanácsait és felügyelő-bizottságait a következő új tagokkal egészítette ki:

Dés: Igazgatótanácsi tagok: a kereskedelmi munkaadók részéről: Roman Victor, a kisiparos munkaadók részéről: Moldovan Alexandru, Moldovan Ion, Campean Ion, a nagyipari alkalmazottak részéről: Zahar Grigore, Debreczeni Ferenc, Pop Alexandru, a kisipari alkalmazottak részéről: Bessenyei János, Román Ioan, Harangus Grigore, a kereskedelmi alkalmazottak részéről: Balog István. A felügyelőbizottság tagjai: Margineanu Nicolae munkaadó, Stern Gyula alkalmazott.

Kolozsvár: Igazgatótanácsi tagok: a kereskedelmi munkaadók részéről: Valer Pascu, a kisiparos munkaadók részéről: Anton Moldovanu, Boca Gavrilă, Raffay István, a nagyipari alkalmazottak részéről: Stroe Gh., Chisu A. Patriciu, Stan Vasile, Mester Miklós, Oltean Petre, a kisipari alkalmazottak részéről: Jumanca Josif, Schneg Ferenc, Zsidó Gergely, a kereskedelmi alkalmazottak részéről: Iovan Dumitru, a felügyelőbizottság tagjai: Blaga Romulus munkaadó, Örmény Károly alkalmazott.

Brassó: Igazgatósági tagok a kereskedelmi munkaadók részéről: Bediteanu Vasile, a kisiparos munkaadók részéről: Gologan Gheorghe, Szabó Béni, Munteanu Ion, az alkalmazottak részéről: Curca Gheorghe, Lupan Gheorghe, Flăgner Artur, Orgidan Iancu, Bagoly János, Ciuran Ion, Russu Constantin, Baboie Nicolae, Govna Vasile. A felügyelőbizottság tagjai: Pestrea Constantin munkaadó, Nistor Vasile alkalmazott.

Arad: Igazgatótanácsi tagok a nagyipari munkaadók részéről: Mateescu Stefan mérnök, Rátz Sándor dr., Iovitia Andrei, Serbanescu Dumitru mérnök, Sapira Manó mérnök, a kereskedelmi munkaadók részéről: Cirić Aurel, a kisipari munkaadók részéről: Coroban Stefan, Adoc Axente, Rada Ioan, a nagyipari alkalmazottak részéről: Strengariu-Demian Sava, Macean Dumitru, Biris Gheorghe, Velin Pavel, Biris Ilie, a kereskedelmi alkalmazottak részéről: Popescu Aurel, a kisipari alkalmazottak részéről: Vostinariu Gheorghe, Socoritiu Petre, Petcovici Constantin. A felügyelőbizottság tagjai: Grința Silvestru alkalmazott, Budean Gheorghe munkaadó.

Lugos: Az igazgatótanács tagjai: a kereskedelmi alkalmazottak részéről: Bancu Ion, a kisiparos munkaadók részéről: Jucu Vasile, Visan Octavian, Hlobil Ioan, a nagyipari alkalmazottak részéről: Popescu Dumitru, Milea Juon, Sârbu Nicolae, Radu Ioan, a kisipari alkalmazottak részéről: Lupea Iuliu, Asztalos Sándor, Buciu Teodor, a kereskedelmi alkalmazottak részéről: Jianu Alex dr. A felügyelő bizottság tagjai: Jucu Constantin munkaadó, Crainicescu Aurel alkalmazott.

Gyulafehérvár: Az igazgatótanács tagjai a kereskedelmi munkaadók részéről: Tanu Dumitru, a kisipari munkaadók részéről: Adam Péter, Kormos János, a kereskedelmi alkalmazottak részéről: Cratar Ioan, a kisipari alkalmazottak részéről: Pánk Mihály, Balázs István, a nagyipari alkalmazottak részéről: Velican Camil dr., Oghină Virgil, Buda Juon, A felügyelőbizottság tagjai: Damian Traian alkalmazott, Comsa Jon munkaadó.

Resica: Az igazgatótanács tagjai: a kereskedelmi munkaadók részéről: Petru Jacob, az ipari munkaadók részéről: Mogos Petru, Blojita Traian, a nagyipari alkalmazottak részéről: Stoicoviciu Juon, Bernan Petru, Rindner Károly, Tismonariu Dumitru, Gongola Ferdinánd, Bojinca Mihail, a kisipari alkalmazottak részéről: Molnár Miklós, Cretu Ioan, a kereskedelmi alkalmazottak részéről: Boceanu József. A felügyelőbizottság tagjai: Miloia Juon munkaadó, Muresan Axente alkalmazott.

Nagyszeben: Az igazgatótanács tagjai a kereskedelmi munkaadók részéről: Sârbu Dumitru, Hans Ganner, a kisipari munkaadók részéről: Stanciu Juon, Baci Gheorghe, Roth Victor, a nagyipari alkalmazottak részéről: Soima György, Munteanu Nicolae, Wolff Rudolf, a kisipari alkalmazottak részéről: Kivarin Juon, Duca Stefan, Seai Alexandru, a kereskedelmi alkalmazottak részéről: Sfetea Aurel, Schuller Henrik. A felügyelőbizottság tagjai: Mari-

BONYOLÓDIK A BELPOLITIKAI HELYZET

A Skoda-ügy miatt hajbakapnak a nemzeti-parasztpártiak a liberálisokkal

Bratianu Dinu temesvári kijelentései elmérgesítették közöttük a viszonyt
Határozott formában van szó Mirto kizárásáról

Mihalachén kívül több tábornok is résztvesz a Maniu-banketten

Bukarest, augusztus 8

A fővárosi sajtó hosszasan foglalkozik Tatarescu miniszterelnök és Bratianu Dinu pártelnök temesvári beszédével. Elégtétellel veszik tudomásul, hogy mindketten

határozott nyilatkozatot tettek az alkotmány módosítása ellen.

— Ez a probléma tehát, mely a nyár kezdete óta állandóan mérgezi a belpolitikai életet és élezi az ellentéteket — írja a Dimineața —, reméljük ezek után végleg lekerül a napirendről.

Tatarescunak az ostromállapotra és a cenzurára vonatkozó kijelentéseit így kommentálja a lap:

— Az következik-e vajon ebből, hogy új szélsőséges zavargásokra lehetünk elkészülve, ha a miniszterelnök szükségesnek látja az ostromállapot és a cenzura fenntartását? Ez kétségtelenül nem lenne számunkra örvendetes meglepetés. Am hinni akarjuk, hogy Tatarescu miniszterelnök, aki Temesváron kijelentette, hogy örködni fog a polgári szabadságok fölé, be fogja tartani szavát és a legerélyesebben lép majd fel minden ilyenirányú kísérletezéssel szemben.

Bukarestben nagy meglepetést keltett az az éles támadás, melyet temesvári beszéde során Bratianu Dinu, a nemzeti-parasztpárt ellen intézett. A liberális párt elnöke ugyanis azzal

vádolta meg a nemzeti-parasztpártot, hogy elűntette mindazokat az okmányoszerű bizonyítékokat, melyeknek segítségével világosságot lehetne ma deríteni a Skoda-ügyre. Annyit azonban meg lehet állapítani — mondta Bratianu —, hogy az előző kormányzás idején a legszégyentelenebb korrupció kapott lábra és lett forrása egyes párhívek hirtelen meggazdagodásának.

Politikai körökben úgy tudják, hogy a nemzeti-parasztpárt hasonló hangnemből fog válaszolni a liberálisoknak és már a közeljövőben heves támadásba megy át a kormány, illetve a liberális párt ellen, mert nyílt hadüzenetnek tekintik Bratianu kijelentéseit.

Bukarestben szabadságolják a vizsgálóbizottságot, Temesváron szankciókról beszélnek

Az Adeverul érthetetlennek tartja a vádat, melyet a Skoda-ügyből kifolyólag a liberális párt elnöke a nemzeti-parasztpárt ellen emelt. Megállapítja, hogy a parlamenti vizsgálóbizottság nagy többsége liberális érzelmi politikusokból áll s akkor, amikor Bukarestben a bizottság a döntő fordulat előtt, bizonyára a kormány tudtával és beleegyezésével szabadságra megy. Temesváron a kormánypart elnöke „megtorlással” beszél és szavaival a gyának-vás árnyát veti a nemzeti-parasztpátra.

Egyébként Cihosky tábornok, volt hadügyminiszter, levelet intézett az Adeverulhoz, melyben a közvéleménytől

kis türelmet kér, amíg a Skoda-ügyre vonatkozó összes okiratokat áttanulmányozhatja.

— Biztosíthatom önöket arról — írja a tábornok —, hogy a vizsgálóbizottság legelső ülése alkalmával megadom a szükséges felvilágosításokat s módjukban lesz akkor megállapítani, hogy válaszaim kielégítőek-e, avagy sem?

MINISZTERTANÁCS TÁRGYALJA LE A BÁNSÁGI PANASZOKAT

Csütörtökön délelőtt Tatarescu elnöklelt alatt minisztertanácsot tartanak. Ezalkalommal fogják véglegesen megszövegezni azokat a rendeltetőtörvényeket, melyeknek segítségével a kormány az állami gépezet legyeszerűsítését akarja végrehajtani.

A minisztertanács megvizsgálja a Temesváron előterjesztett panaszokat és kívánságokat s megállapítja azoknak az intézkedéseknek a sorrendjét, melyek a Bánság panaszait lesznek hivatva orvosolni.

ÉLES TÁMADÁSOK MIRTO ELLEN

A nemzeti-parasztpárt elnöki tanácsát aug. 15-ére hívták össze a Konstanca melletti Eforia fürdőhelyre. Benfentes körökben biztosra veszik, hogy azon Maniu Gyula is megjelenik Vajda Sándorral együtt, aki Mihalache kérésére egy idő óta megértőbb magatartást mutat Maniu irányában.

Ettől eltekintve azonban az ülés igen mozgalmassá igérkezik. Ezalkalommal tárgyalják le ugyanis a Mirto-ügyet, mely pár hét óta ismét erősen fenyegeti a párt vezetőségének sok viszontagságon átment egyetértését. Arról van szó, hogy a párt vezetőinek nagy többsége élesen kifogásolta Mirtonak a Skoda-bizottság előtt tanúsított magatartását, mely amellet, hogy kellemetlen helyzetbe hozott

több jelentős pártszemélyiséget, az ismeretes Junian-botrányt idézte elő, amiből most egyes lapok politikai fegyvert kovácsolnak a nemzeti-parasztpárt ellen.

— Mihalache — írja a Curentul — egyáltalán nem titkolja azt a véleményét, hogy Mirto magatartásával súlyosan megsértette a pártfegyelmet, amiért őt a nemzeti-parasztpártból ki kell zárni. Szemére vetik Mirtonak azt a szerepét is, amit a Skoda-ügy „tisztázása” céljából vállalt. Ezirányú működése — egyesek szerint — a nemzeti-parasztpárt több vezetőjére ellen irányult.

Benfentesek szerint az eforiai megbeszélésen Mirto ellenfelei kizárási indítványt terjesztenek elő, amely előreláthatólag igen heves vitákra ad majd alkalmat, mert nem hihető, hogy Vajda Sándor szó nélkül feláldozza egyik legbizalmasabb hívét, ha mindjárt a párt magasabb érdekeiről is van szó.

NAGY BUZGALOMMAL KÉSZÜLNEK A MANIU-VACSORÁRA

Bukarestben fokozott buzgalommal folynak a Maniu tiszteletére rendezett augusztus 14-i nagy diszvacsora előkészületei. A jelentkezések négy fővárosi lapnál történnek, ezek: a Lupta, Argus, Dreptatea és a Grigore Filipescu tulajdonát képező Epoca.

A Curentul úgy tudja, hogy a monstre-banketten Mihalache is résztvesz. Rajta kívül több nyugalmazott tábornok és magasrangú katonatiszt jelentette be megjelenését.

Vajda és hívei az előjelek szerint távoimarnak a Maniu melletti rokonszenvtüntetésről.

Miért volt szükség a nemzeti munka védelméről szóló törvényre?

Nagyvárad, augusztus 8.

Az ifj liberálisok Nagyváradon gyűlést tartottak, melyen az okiráltságbeli ifj liberálisok számos vezetője részt vett, élén Jamandi belügyi alminiszterrel, aki ezalkalommal nagy beszédben ismertette a mozgalom célkitűzéseit.

— Az ifj liberálisok a szélsőséges anarkia megsemmisítéséért, a demokratikus és alkotmányos rend megvédéséért harcolnak, — jelentette ki Jamandi. — Mozgósítani kell a demokrácia erőit, hogy sikerrel tudjunk szembeállani azokkal a törekvésekkel, melyek a mai rend szétbomlására irányulnak.

A pártiak továbbra is Duca hagyományait nyomában kell haladnia, mely a liberális ifjúságot arra kötelezi, hogy szigorúan utasítson el minden olyan tranzakciót, ami túl van a liberális párt hagyományos politikai irányvonalán.

— A liberális ifjúság a kormányzásban közvetlen felelősséggel akar részt venni, az első vonalba akar lépni s helyet kér magának a kormányban.

Jamandi ezután élesen kritizálta az erdélyi politikai pártokat és azt a nézetét fejtette ki, hogy a liberális párt felé kell irányítani azokat az erdélyi tömegeket, melyek a nemzeti-parasztpártból kiábrándultak.

Jamandi után Titeanu Eugen képviselő beszélt, aki, amint tudjuk, a kamarában előadja

volt a nemzeti munka védelméről szóló törvényjavaslatnak.

— Mit tett a liberális párt az ország megmentéséért? — kérdezi a szónok. — Az anarkia mellett Duca halálának nagy áldozatát hozta. Az ország gazdasági csődjét az új költségvetéssel akadályozta meg. Az állam méltóságát este csorbát azzal kőszörlötte ki, hogy menesztette a külföldi szakértőt. A belső társadalmi forrongásnak pedig azzal vette elejét, hogy megalkotta az új konverziós törvényt.

A román intellektuelek és a fiatal nemzedék elhelyezkedését úgy tette lehetővé, hogy törvényt hozott a nemzeti munka védelméről, mely rést tör azokon a falakon, melyek fiataljaink elől elzárták az érvényesülés útját.

Bejan prahovai képviselő hangoztatja, hogy az itt gyűlésezők a párt baloldali csoportjához tartoznak, mely azt jelenti, hogy a jót gyorsan és határozott eszközökkel akarják keresztül vinni. Tatarescu működésével kitisztult a politika égboltja. Politikusok jönnek-mennek, számot kell vetni, hogy ki mit ígért és mit adott közülök. A liberális pártot kivéve, csaknem az összes politikai pártok vezetői kompromittálva vannak a Skoda-ügyben. Azokra, akik kihasználják az ország szerencsétlen gazdasági helyzetét, könyörtelenül le kell csapni.

Más felszólalások után a gyűlés végül bizalmat fejezte ki a párt és a kormány iránt.

Capitol Mozdó. Brassó

Mától kezdődőleg kerül bemutatásra

„A TENGHER ISTENE”

című film, eddig még soha nem látott tengeralatti felvételekkel.

Főszerepben: Richard Arlen és Fay Wray.

Előjáték Micky-Maus és Paramount zsmál.

Előjáték Micky-Maus és Paramount-zsmál.

Matiné: csütörtökön d. u. 3-kor Marokkó Marlene Dietrich chel

TAMÁSI ÁRON:

BAJLÁTOTT FÖLDÖN

Számadó irások egy székely falu mai életéről

V.

Három villámlás: reggel, este és éjszaka

Farkaslaka, augusztus 7.

A józanság és a tapintat ritkán sanyargatott annyira engem, mint megelőző cikkemben, amikor a falu előjáróiról beszéltem. A cél érdekében tényleg vigyázattal használtam a tollat, akár a hőmérőt. Csak a végén lebbentettem meg a szárnyaimat, hogy a mese világába repüljek.

De újból meggondoltam a dolgot, nyugton maradtam a földön, mert valóság kell beszélnem és nem költeményt. A valóság pedig csak ugyan nem más, mint az, hogy a több fej alatt nem a sárkány törzse feszül hősi kalandokra, hanem egy elesigázott falu teste vonaglik keserű után és emberi szavak után.

A történelem és a fejlődés folyamán több réteg préselődött bele ebbe a testbe. S bár egymást feszítve, de egymás mellett kell élniük ezeknek a rétegeknek, amelyeket már nem is a pénz és a mód különböztet meg egymástól, hanem némi külsőség csupán és a mindennapi munka.

*

Ott állók az országúton, a falusi szövetkezet előtt. Korán van még, nem régen keltek fel a hegyek és az emberek. Paradicsomi színek ragyognak a mezőkön. Olyan a levegő is, mint ha erdei forrásokból özönlött volna elé, csak itt-ott keseríti meg a székely reggeli füst.

Az autóbust váróm, Parajd felől, hogy Udvarhelyre utazzam azon. A szövetkezet ajtaja nyitva van: nem azért, hogy énekeljen, hanem várja a pénzt. Néha jön egy-egy gyermek, gyufát vásárol, vagy egy pakli dohányt az apjának a napi munka mellé. Egy magos, öregedő férfi is jön errefelé az uton. Lassan lépdel, jobbra-balra jól megnézi az udvarokat, a házakat s a munkára készülődést. Nagy vigyázattal hozza magával a tekintélyt, amely nem a pénzen alapszik immár, mert az nincs, hanem a multon és némileg azon, hogy a politikában véleményi tanult és szerkesztett magának.

Egy deci pálinkát rendel és éhomra megissza. Megtörli a bajuszát, egy kissé kiveti a hasát is és szemléldőve tekint körül. Látszik rajta, hogy szívesen ejtene szót a politikáról, ha volna kivel. Ott volnék én, az igaz, de sejtí és hallotta is bizonyosan, hogy én nem vagyok politikát beszélő fajta. Így hát csak annyit kérdez tőlem:

— A taxit várja-e?

— Azt — mondom.

Erre hamarjában nem szól semmit, de látom az arcán, hogy nem tulságosan tetszik neki az én „taxin” való utazásom. Egy cseppet mintha tüntetés-számba menne az efféle kényelem. Az igaz, hogy szekeret is fogadhattam volna azzal a pénzzel, amit oda és vissza az autóbuszon fizetek, de a székér nemcsak lassú és a rosszporos uton agyonrázó módszer, hanem a szekeres székelyeket instálni kell erre a keresetre s még akkor is úgy tüntetik fel a dolgot, mint ha kegyet gyakorolnának. Ha pedig gyalog vág neki az ember az utnak, akkor csufolódva lenézik.

Különösen a „nagygazda” felső réteg, amelybe ez a reggeli férfi is tartozik.

— Maguknak még megjárja, van miből élni mondom neki.

Kínosan nevetni próbál, de mielőtt válaszolna, egy fiatalember jön oda. Eppen jókor, mert az öreg kiöntheti neki, amit mondani szeretett volna.

— Gyere, gyere! — mondja neki, — ne sétálj, mint a páva!

— Hát mért ne sétáljak? — feleli a másik.

— Nem kerül pénzbe.

— Nem, a fene egye meg a fületeket!

— Hát maga mért haragszik?

— En azért, mert, igazatok lett.

A fiatalember sejtí már, nem úgy mint én, hogy miről van szó. A szegénység és a vagyontalanság szabadságával nevet, miközben csillognak a szeméi.

— Hát emlékszel-e? — mondja keserűséggel és keményen neki az öreg. — Emlékszel-e, hogy mikor hazajöttetek a fogságból, akkor örökösen csak azt hirdettétek, hogy: egyenlőség, mindenütt egyenlőség! Hát most bétéit a szavatok, mert mind egyenlők lettünk, csak hogy nem felfelé, hanem lefelé!

— Ez már így van — szól a fiatal és kacag.

— Nem felfelé, hanem lefelé! — mondja még egyszer a „nagygazda”. Az újjai ököibe szorulnak és úgy zug morajlik benne a keserűség, hogy ahhoz véve andalító muzsikának hallatszik az a zaj, amivel megérkezik a szövetkezet elé a parajdi autóbusz.

*

Napszálltakor, bottal a kezemben és a szabad tekintet énekével a szememben, ott auldgok az országúton, a falu felett. Mindet eláraszt a kibomlott tavasz: patakja csörgödezik az út két oldalán, füje zsendül, rügyei fakadnak, madarai cikáznak, levegője pezsdít, szellője csiklint.

Gyönyörű volna, ha időt és bajt tudna feladni az ember.

Még a két bozontos lovacskát is báránynak látom, akik egy szekeret dűcögtenek szembe velem.

— Jónapot, Mihály bácsi! — köszönök rá a gazdára, aki a szekéren ülve egyformán lógatja a fejét és a lábát. Az öreg megállítja a lovakat, rámnéz és időbe telik, amíg megismer. De akkor örömeiben és a kevés italtól, ami valahogy mégis kitelt neki, olyant rikolt, mint egy ősi rigó.

— Hol járt? — kérdem.

Hát a városban, sülyedt volna el ott, ahol van.

— Fát vitt?

— Azt, mocskot. Mert annyit kap érte az ember, mintha mocskot vitt volna.

Leveszi rossz fekete kalapját s olyan most ritkás és csapzott hajával, mintha hosszú táncot hagyott volna abba, amit keserűségében lejtett. Azt mondja, hogy idézést kapott a bíróságra s hogy ne menjen egészen üresen, mint a koldus, egyjárást bevitt egy szekerecske fát is. Annyi pénzt kapott a fáért, amiből egy véka buzát és egy véka törökbuzát tudott venni, de a bíróságon viszont annyi büntetést kapott, amiből tizenkét véka buzát lehetne venni.

— S mért büntették meg? — kérdem.

— Egy csapattó miatt — mondja.

A csapattó egy karomvastagságú husáng szokott lenni, amivel lecsaptatják a megrakott szekeret, hogy le ne hulljon róla a fa. Nemrég történt, hogy elment az erdőbe Mihály bácsi, hogy egy kicsi tüzelőfát hozzon haza. Meg is rakta valahogy összegyűjtögetett száraz ágakkal a szekeret s végül levágta a csapattót. Az „erdődetektiv” azonban kinesztelte a dolgot, feljelentette az erdészeti hivatalban s most megkapta a büntetést.

— Hát nem a magáéból vágta azt az egy fiatal fászkát? — kérdem.

— De onné, hogyne vágta volna onné! De a sajátjából sem vágta már az ember, még csapattónak valót sem, engedély nélkül! Azért lett a büntetés csak ilyen „kicsi”, mert a magáéból vágta!

Ugy oktat engem, mint a gyermeket. Elmondja, hogy minden likra törvény van most, de legkivált az erdőre, mert abból él most a nép egyedül, buzát a háznak és törökbuzát, zabot a majorságnak, petróleumot a lámpának és dohányt a pipásnak csak abból lehet venni, mert egyéb kereset nincs. Azért van, hogy kérvényt kell írni és bétérszteni, ha a magáéból akar fát vágni az ember, de a kérvény pénzbe kerül, mert románul kell írni és időbe is kerül. Ha pedig ott lábón akarná eladni valakinek, akkor illetéket is fizet a kérvény mellé.

— Elég szigorú világ van — mondom csüggedten, mert nem tudok segíteni rajta. Ugy látszik azonban, hogy sokra becsültem ezt a világot azzal, hogy szigorúnak mondtam, mert Mihály bácsi nem szól semmit, csak némán kezdet fog velem és visszaül a szekérre. Ahogy utána nézek, látom, hogy a kalapját verdesi a székér oldalához. Bizonyára vagy a port veri ki belőle, vagy pedig a véleményét jelzi arról a világról.

Véleményét a jogazdának, aki a második réteget képviseli a faluban.

*

Koradélután szomorúan harangoznak. Keresztanyám halt meg, ki az öleiben tartott volt engem, amikor reámonttotta a pap a friss őszit. Természetes, hogy este elmegyek a virasztóba, végső tisztességet adni neki, keresztfini kegyelettel.

Az utcafelől szobában van felravatolozva az öregasszony. Feketébe öltöztetve úgy fekszik, mintha szigorú királynő lett volna, amíg élt. A szoba tömötten tele van emberekkel, akik virasztó énekeket zengenek. Jórészt asszonyok. Padokon ülnek, hosszan és kétoldalt a ravatal mellett. Döbbenetek ezek a fekete-kendős arcok, így zordan és mereven, a sárga lámpavilágban.

Olyan, akár Reinhardt rendezte volna. Ott ülök tíz percig a keresztanyám lábainál. Elmondok egy rövid imát és az idő többi részét gondolkodásban töltöm. Érzem, hogy az idegeimre fekete zuzmora rakódik egyre. Aztán kimegyek az udvarra, hogy a szellőben és a

csillagok alatt Isten arca után tekintsek.

Férfiak gyűlnek mellém. Fiatalok és öregek. Egy kis oldalszobából ereszkednek ki és egy nagy üveget köröznék egymás között. Pálinka van a nagy üvegben. Reám is elkészönnék a torozó italt és kortyintok belőle, csendes nyugadalmat kívánván jó keresztanyámnak.

Egy idősebb férfi áll mellettem. Ingén és harisnyáján látszik, hogy szénégető ember. Megvicsorítja a fogát, majd ökölszorított nagy kezével döngeti valósággal a fejét, amely pedig nem hibás ebben a világban.

Feketen és szörnyű darabosan ömlik belőle a szó. Ezt a cudar világot szidja, amelyben már úgy is megdöglik az ember, ha mindennap reggeltől-estig dolgozik. Nem lehet pénzét keresni! Nem lehet élni! Nincs becsülete már a munkának! Csak a pénznek van becsülete és annak, akinek pénze van, ha gazember is az a valaki!

Sok a vásár, — kevés a velő...

Nincs tisztességes csizma öt száz lejen alul!

— így mondták ki az elkeseredett szatmárvidéki
csizmadia-iparosok

A 60 éven felüli magános iparosoknak
adómenetességei kövelelnek

Szatmár, augusztus 8

Minden héten összeül egy szakma, hogy el-sírkaj bajalkat. Segíteni talán nem sokat segíthetnek ezek a szakmai gyűlések, de arra bizonyonnyal jók, hogy a keserűséggel felduzzasztott lélek megkönnyebbüljön.

A múlt héten a kereskedők, ezen a héten a csizmadia gyűltek össze Szatmáron. A csizmadia-céh talán Szatmár legérdekesebb, de mindenestre legrégbb céhe. Eddig még nem nagyon panaszkodtak. Biztosan és erősen álltak a megfelelő anyagi alapon.

Most már azonban ennek is vége van.

A sokéves, nagymultú csizmadia ipartársulatban is bajok vannak. Legalább is ezt igazolták a szónokok, akik Szatmár, Nagykaroly, Nagybanja és Tasnád csizmadia-iparosait képviselték ezen a gyűlésen.

Elpanaszolták, hogy a folyton fokozódó válság arra kényszeríti a céh egyes tagjait, hogy a csizmákat haszon nélkül, áron alul hozzák fergalomba, csak azért, hogy segédek ne üljenek tétlenül és a műhelyben ne legyen halotti csend. Már nem is fontos a haszon. Még az a nagyon szerény, nagyon kicsi haszon sem, amellyel a csizmadia iparosok dolgoznak. Így történhetik meg, hogy egyes iparosok ötszáz lejen alul is adják a csizmát.

Természetesen ez súlyosan érinti a többieket és ezért a közgyűlés kimondotta, hogy

— Hol égeti a szemet? — kérdem. — A maga erdejében-e?

Az öreg csak a fogát vicsorgatja és ökleit rázza. Fizikailag vonaglik a felháborodásban és úgy tájékozik az agya, hogy nem tud válaszolni a kérdésemre. Egy másik ember magyarázza meg tehát, hogy miképpen áll most ez a dolog. Vagyis úgy áll, hogy vannak, akik erdőt vesznek, a törvény korlátozásai miatt nagyon drágán. Ezek aztán levágják az erdőt, felhasználják a fát, kiégetik szénnek s ezt a szénét eladják ott a helyszínen olyan szekeres embereknek, akik esztendőök óta messze vidékekre hordják és ott eladják.

Ilyen az öreg is, kinek borzasztó öklei vannak.

Sokszor már nem is kap készpénzt a szénért, hanem hitelbe lerakja. Ha ezt nem akarja megtenni, akkor úgy kell elvesztesgetnie, hogy nem tud semmit hazahozni a „keresetből”. Nagy verseny is, mert a jó szénfogyasztó helyekkel tanult kereskedők szállították meg, akik tömegesen és olcsón vásárolják össze a szénét és a falusi szénhordót, aki két lovat és magát Medgyesig kinnozza, valósággal legázolják.

S mialatt ezt beszéli nekem egy ember, özvegyen maradt keresztapám elborulva tántorog ki a házból. Nem rézég most, még inni sem tudott nagy fájdalmában. Nem szól hozzánk, hanem az istállóba megy. Utána megyünk, hogy vigyázzunk rá. Ott zokog a lova nyakába borulva, mint egy öreg oroszlán. Mind ott vagyunk az istálló ajtajában, csak a szénhordó férfi áll az udvar közepén.

Ő a harmadik réteg a faluban

A csillagok remegnek felette.

egyetlen céhbéli iparos sem készíthet el öt-száz lejes áron alul egy pár csizmát.

A szónokok kifogásolták, hogy sok a vásár. Bizonyos politikai szempontokból, kortesjutalomként gazdaságilag egészen jelentéktelen helyeknek is juttatnak vásárokat. Ezekre a vásárokat a csizmadiaik elmennek, bár nincs ott mit keresniük, mert a hely annyira jelentéktelen, hogy az árulás még a költségeket és az idővesztéseket sem hozza be.

A legélesebb panasz a nyersanyag-árusok ellen hangzott el, akik a fogyasztó-közönségnek is árulnak nyersanyagot és így az valamelyik kontárral, a tisztos ipar mellőzésével megcsinálthatják csizmájukat, miáltal az adófizető iparosok nagy árokat szenvednek.

A gyűlés elhatározta, hogy emlékirattal fordul a kormányhatalomhoz és ebben az emlékiratban rámutatva a csizmadiaiparosok nehéz helyzetére azt kéri, hogy a nyersanyag-árusok csak nagyban árulhassanak, azonkívül a kormány méltányossági szempontokból rendelje el, hogy

hatvan éven felüli és segéd nélkül dolgozó iparos mentesítve legyen az adófizetés alól. Mindaddig, amíg a beadvány ügyében a kormány dönt, az iparosok a maguk kebelén határozatokat, hogy azokat a nyersanyag-árusokat, akik kicsinyben a fogyasztók részére árut adnak el, bojkottálják és egyetlen céhbéli iparos sem vásárol náluk.

Kommunista és irredenta propaganda vádjá alapján súlyosan elítéltek két tordai gyártulajdonost

Torda, augusztus 8

A tordai törvényszék a gyorsított eljárás alapján most ítélkezett Léwy Ernő és Léwy Pál, a tordai Alabástrom-művek tulajdonosai felett.

A gyártulajdonosok ellen kommunista és irredenta-propaganda vádjával indult eljárás azon az alapon, hogy a lakásukban megtartott házkutatás alkalmával géppel írott „Világ proletárjai...” kezdetű röpcedulákat, továbbá egy „Jgazságot Magyarországnak” című irredenta tartalmú füzetet találtak.

A tárgyaláson a vádlottak egyértelműen tagadták a vádat és vallomásuk szerint fogalmuk sincs róla, hogy a kommunista-röpratok hogyan kerültek a gyár irodájába. Az irredenta-füzetre vonatkozóan pedig azt vallották, hogy

egy budapesti utja alkalmával Léwy Ernőnek a pályaudvaron adták és véletlenül nála maradt.

A törvényszék nem fogadta el a vádlottak védekezését és Léwy Ernőt két- és Léwy Pált három, 5000 lej fő- és 1000 lej mellékbüntetésre ítélte, míg Léwy Pál egyévi börtönbüntetést kapott. Mindkét vádlott politikai jogait 3 évre felfüggesztették.

Ugy az elítéltek, mint az ügyész fellebbezett az ítélet ellen.

— Marosludasi hírek. Tudósítónk jelenti: Bernát Mózes mezőháti kereskedő lakásába éjjel négy falusi legény behatolt és a kereskedőt veréssel kényszerítette pénzének átadására. A csendőrség rövid nyomozás után elfogta a tetteseket és beszállította a tordai ügyészségre. — Bumbutin Viktor marosludasi pénzügyi ellenőrt saját kérelmére Nagyenyedre helyezték át. Helyébe Szilágyi Tamás pénzügyi ellenőrt nevezték ki. — A sertésvesz miatt lezárt marosludasi sortéspiacot a megyei főállatorvos augusztus 7-ével a zárlat alól fel-szabadította.

HIREK

— **SZINES VEREJTEK.** Egy londoni orvos néhány nappal ezelőtt arra érteztetett, hogy csurgolt róla a verejték. Letörölte homlokáról a győztes cseppeket és — most következtet a meglepetés: a zsebkendője rózsaszínű lett. Ez aztán a rózsaszínű hajnal, gondolta magában és a fal felé fordulva nyugodtan tovább aludt. Másnap azonban megismétlődött a jelenség. Most már megállapította, hogy optikai csalódásról nem lehet szó. Tényleg rózsaszínű a verejték. De hiszen ez valami borzasztó baj lehet. Szégyenszemre kénytelen volt bevallani, hogy orvosként sem tudja magyarázatát adni a jelenségnek. Rémülten kereste fel egyik híres bőrgyógyász kollégáját. A specialista örömmel kiáltott fel: A kromadózis egyik legszebb esete! A színes verejtékező orvos csodálkozva hallgatta kollégája magyarázatát, de lelkesedésben nem osztozott. Így tudta meg, hogy a kromadózis a verejtékkiválasztó mirigyek sajátos belső elváltozásának következménye. Nagyon ritka betegség és ezért örült a specialista, amikor végre egy ilyen esettel találkozott. A kromadózisos betegek verejtéke sárga, kék, zöld, rózsaszínű vagy fekete. „Még örülhet, kollégám, — mondotta a specialista —, hogy önnek a rózsaszín jelentkezett.” De a londoni orvos csak nem akart örülni.

— **TORDAI HIREK.** Tudósítónk jelenti: A Goró-ügy még vizsgálati fogságban levő két vádlottját, Bugnár Sándort és Tar Bélát a kolozsvári tábla döntése alapján szabadlábra helyezték, miután a vizsgálat már be van fejezve és szökecsüktől sem kell tartani. A két vádlott szabadlábra helyezésével most már a Goró-ügynek egyetlen vádlottja sincs előzetes letartóztatásban. — A törvényszék kétévi fegyházra ítélte Ciora Alexandru rosia-montanai illetőségű betörőt, aki ez év május 10-én betört a Borovszky-féle dohánytörsébe. A tárgyaláson beigazodott, hogy Ciora már több ízben volt elítélve betörésért. — Tat Valeriu Selistye községbeli lakos az elmúlt hónapban összeveszett édesapjával és dühöngési rohamában felgyújtotta az édesapja házának padlását. A tűz rohamosan terjedt és mire sikerült eloltani, már három telek leégett, közel 600 ezer lej kárt okozva. A gyújtogatót letartóztatták, de a vizsgálat folyamán olyan zavarosan viselkedett, hogy elmeállapotának megvizsgálására beszállították a kolozsvári elmegyógyintézetbe.

— **A galaci reformátusok kérelme Erdély magyarságához.** A galaci református egyházközség 1863. óta hirdeti Európa legkeletibb pontján a magyar szót. Az egyházközség egyetlen rendelkezésre álló szobája, a galaci reformátusok tanterme, temploma, a dalkör, a nőszövetség, a férfiszövetség gyűlékezési helye. Az egyházközség vezetősége elhatározta, hogy a tulajdonát képező épületre emeletet húzat. Ez a feladat azonban meghaladja a többnyire munkásokból és cselédekből álló egyházközség anyagi erejét. Ezért most a galaci református egyházközség Erdély és egész Románia magyarságához fordul segítségért. Bármilyen csekély anyagi hozzájárulást is elfogad. Az adományokat a következő címre kéri: Parochia Raformată Calvină, Református Lelkesi Hivatal, Galati, Str. Codreanu 46. Mi a magunk részéről nagyon ajánljuk a hozzájárulást. Segíteni kell azoknak, akik különösen nehéz körülmények között harcolnak a magyarságukért.

— **Szamosmegyei hírek.** Tudósítónk jelenti: Dr. Socaci alispán a vármegye járásait vizsgálja felül. Ellenőrző körútján eddig mindenütt a legteljesebb rendet tapasztalta. — Az ősz folyamán a megyei jegyzők egy részét nyugdíjazni fogják, hogy helyettük állástalan fiatal diplomásokat helyezzenek el. — Magyarlápason ambulanciát állított fel dr. Domide megyei főorvos, aki dr. Oltean prefektussal karöltve a megye minden jelentősebb pontján fel akar állítani ilyen kis mozgó kórházakat. A megyei lakosság egészségügyi állapota ugyanis igen siralmas ponton áll.

— **Öngyilkos lett egy 65 éves uzoni gazda.** Sepsiszentgyörgyi tudósítónk jelenti: Tóth György 65 éves uzoni gazdálkodó öngyilkossági szándékból beleugrott a Feketeügy folyóba. Mire a parton állók kimentésére utána ugrottak, Tóth György elmerült és csak órák múlva fogták ki holttestét a folyóból. A 65 éves gazda néhány évvel ezelőtt nősült és jóval fiatalabb asszonyt vett el feleségül. Állítólag családi bajai miatt menekült a halálba.

— **Sepsiszentgyörgyi hírek.** Tudósítónk jelenti: A sepsiszentgyörgyi törvényszék most hirdetett ítéletet Molnár Miklós bűnperében, aki, mint emlékeztet, néhány hónappal ezelőtt a baróti Zelch-féle kocsmában orvul leszerzte Bartha Izákot, az olaszteleki magyarpárti tagozat elnökét. A törvényszék beigazolta, látta a szándékos emberölés büntetést s ezért Molnárt 10 évi fegyházra ítélte. Az ítélet ellen egy a vád, mint a védelem fellebbezést jelentett be. — Vasárnap este 9 órakor a Mikó utcában Földes Antal kifliárus bicskával súlyosan megsebesítette Császár Béla 21 éves katonát, aki a kifliárus által megtámadott hűgának kelt védelmére. A súlyosan sebesült Császárt a sepsiszentgyörgyi kórházban ápolják. A rendőrség a bicskázó kifliárust letartóztatta. — Kellemetlen kalandban volt része szombaton hajnalban Hatházy Rózália makkasi asszonynak. Egy Bajcsi József nevezetű alkalmi tolvaj besurrant a házba és fosztogatni kezdte

a lakást. A megrémült asszony segítségért kiáltott, mire a tolvaj fojtogatni kezdte s csak a szomszédok közbelépése szabadította ki a dühöngő ember kezéből, akit ártalmatlanná téve, azonnal átadtak a csendőröknek. — Oláh Péter alsócsernátoni lakos az elmúlt éjszaka hálószobájának gerendájára felakasztotta magát s mire hozzátartozói észrevették, már halott volt. Végzetes tettét gyógyíthatatlan betegsége miatt követte el. — Villámcsapás gyújtotta fel néhány nappal ezelőtt Bersán S. Sándor szárazajtai lakos csürét, s bennégett a gazda egész évi szénatermése, valamint több értékes gazdasági gép és felszerelés is. A kár igen jelentékeny. — Tűz hamvasztotta el Nagy József olaszteleki gazda csürét is, amelyben szintén értékes gazdasági felszerelések voltak. A tüzet minden valószínűség szerint gyújtogatás okozta. A csendőrség erélyes nyomozást indított az ismeretlen gyújtogató kiténének megállapítására.

ABLAK

A Temesvárról visszatérő miniszterelnök Herkulesfürdőn megállította kocsját, frissítőket kért, majd a kocsijában kihajolva mosolyogva fordult a ceruzával és jegyzőkönyvvel fölfegyverzett újságíró felé:

— Hogy mi a véleményem a belpolitikai helyzetről? Nyugalom és béke van az országban...

Ennyit mondott a miniszterelnök. Aztán intett a sofförnek s a hatalmas luxuskocsi nyílként szökött előre és röptette előkelő utasát a gormegyei kiesfekvésű családi kastély felé.

A miniszterelnök kétségtelenül igazat mondott. Az országban tényleg nyugalom van. Tüntetések nem verik fel a városi utcák csendjét, a falvak az új termés betakarításával vannak elfoglalva s egyelőre eltemették a Skoda-ügyet is. Igazi vakáció hangulat lengi be a minisztériumokat és az államhatalom vidéki hajlékainak hivatalszobáit. Bizonyára tülönének a célon, ha nagyobb csendet kívánnának magunknak.

Am ebben a nagy csendben mi, kisebbségek, talán jobban halljuk a panaszok és a sóhajok áradatát, mely száz, meg száz magyar otthonból kél szárnyra és röpkül a végtelenségen át amaz Igazságos Bíró felé, aki bizonyára sajnálkozva néz alá a magyar postamesterre, vasutasra és tanítóra, akik számára a közeledő tél Mikulás apója talán koldusbotot hoz ajándéknak... Milyen kár, hogy miniszterelnökünk nem rendelkezik emberföltölti képességekkel és nem tekinthet ezeknek a kissemmizett, munkahelyeikről kilökött és valósággal az utcára taszított áldozatoknak a szívébe. Talán így nem tette volna a fenti mosolygó tónusu, határozott hangú kijelentést.

Ezekben a szívekben háború van, panasz, jaj és tusakodás. Ezek a szívek pedig békét akarnak. Az igazi békét. Nem a külső békehangulatát, de a lelkek igazi nyugalomát, ami még akkor is biztosítani tudja az ország csendjét, ha egyes felelőtlen elemek mindjárt kézigránnál is játszadoznak.

Erről a békéről szeretnők hallani a miniszterelnök véleményét.

A BECSÜLETREND TISZTJE LETT EGY OCEÁNREPÜLŐ

Mernuz francia repülő, az Atlanti óceán több-szörös átrepülője, a becsületrend tisztjévé nevezték ki.

— A határszélén még a tyukketrecben is selyem van. Szatmárról jelentik: Jó fogást csinált a batizi csendőrség. A tegnapi reggeli autóbuszban, amely Nagytárnáról Szatmárra igyekezett, razzia! tartottak és az autóbusz tetőjén lévő két tyukketrecben száz kiló fejkenődkből és harisnyákból álló selyemárut találtak. A tyukketrec tulajdonosát, Weisz Ignác nagytárnai lakost, letartóztatták, aki beismeri, hogy az árut Csoszlóvákiából csempészte.

— **Veszedelemes tűz Csiktaplocán.** Csikszeredáról jelentik: Kristály Ferenc csiktaplocai napszámos csúre fényes nappal hirtelen tüzet fogott. Mire a harangféltre- veréssel felriasztott lakosság az épület mentésére siethetett volna, a ház is ki- gyulladt és rövidesen az egész udvar lángtengerben állott. Percek alatt felper- zselődött a napszámos csúre, háza, sütő- háza és istállója is. Két sertése is a tűz martaléka lett. A csendőrség szigorú vizsgálatot vezetett be a tűz okának ki- derítésére.

— **Berlinben már játsszák a Hindenburg-filmet.** Berlinből jelentik: „Emlékezés Hindenburgra” címmel Németországban 600 méteres filmet állítottak össze. Ebben bemutatják Hindenburgot, kadettkorától kezdve egészen az 1933. évi Tannenbergről-ünnepeig. A filmet Berlinben már játsszák. Egyébként a nemzeti gyász miatt kedden az összes mozik be voltak zárva s felkérték a premiermozikot, hogy a gyász miatt az elkövetkezendő napokban csak komolytárgyú filmeket mutassanak be.

— **Lépfene és veszettség.** Beszámolt a B. L. arról, hogy Kálnok, háromszékmegyei község veszettség ellen beoltott teheni között lépfene- járvány kezdett pusztítani. A járvány több áldozatot követelt. A kárt az első jelentések több százezer lejre becsülték. Koós Ferenc Háromszék vármegye főállatorvosának hozzánk beküldött nyilatkozata szerint a veszettség ellen való oltóanyagot nem a kolozsvári állatorvosi hivatal küldötte, hanem a „Laboratorul de Microbiologie și Patologie Veterinară” készítette és szállította. A veszettség ellen beoltott 267 darab állat közül csak 9 pusztult el lépfenében. Ez a tény azt igazolja, hogy a veszettség ellen való oltóanyag nem tartalmazta a lépfene kórokozót, mert ebben az esetben el kellett volna pusztulniuk az összes állatoknak. A lépfenében elpusztult állatok értéke 36 ezer lejt tesz ki — és nem többszázezer lejt — míg a megmentettek meghaladják a 620 ezer lejt. A foganatosított intézkedések a legteljesebb eredménnyel jártak, mert a lépfene a kilenc állat elpusztulása után megszűnt, veszettség pedig egyetlen egy megfertőzött, de beoltott állaton sem mutatkozott. A hatóságok az intézkedéseket a törvény és az egészségügyi rendszabályok tiszteletben tartása mellett tették.

★ **Arad szerencsés város.** Aradon nyerték a IV. osztályú főnyereményt. A Goldschmidt bank vevőinek nagy szerencséje. Az osztálysorsjáték legutóbbi húzásán kihúzták a IV. osztály egymillió főnyereményt és azt a Goldschmidt bank vevői nyerték a 26350 számú 4/4 sorsjeggyel. A negyedik közül egyet Aradon adott el a bank egy tisztviselő feleségének, a második negyedet Nagyváradon egy nagyiparos, a harmadikat egy nagyváradai háztulajdonos s a negyediket egy vidéki kereskedő vette meg. Érdekes megemlíteni, hogy a fenti egymillió főnyereménynek egyik nyertese egy aradi tisztviselő felesége, a most lezajlott harmadik húzáson 1000 lejt nyert s férje unszolására fel akarta venni az ezerlejes nyereményt. Mégis győzött benne a vágy, a nagy nyeremény után s megvette a pótsorsjegyet, amit a bank kiküldött részére. Ez a sorsjegy a második osztályon egy Vasile nevű Mosocitelepi munkásnak a tulajdonában volt, de már nem vette meg a 3. osztályban s így jutott az új vevő birtokába, aki egymilliót nyert, illetve nyertek vele. A nyereménnyel egyik egy kis birtokot, másik családi házat, stb. vehetnek. Tény és újra bebizonyult, hogy egyetlen biztos lehetősége van annak, hogy a gazdagok száma szaporodjék és pedig az állami osztálysorsjátékon való részvétellel.

FEJFÁJÁSOK

idegzsába, influenza, rheumás fájdalmak csakis a

Dr. NANU MUSCEL-féle

ANTINEURALGIC

által gyógyíthatók. Eredeti dobozban, mely két kapszulát (ostyában) tartalmaz, fenti eredeti jelzéssel. — Kapható gyógyszerárakban és drogériákban.

— **Dési hírek.** Tudósítónk jelenti: Az időközi bizottság legutolsó ülésén gáz-alap létesítést határoztak el. Ez a gáz-alap egyelőre öt-ezer lej alaptőkével kezd meg működését: a közönség felvilágosítását egy leendő gázháboru esetére. — A dési kisebbségi egyházak körében mozgalom indult meg egy kulturház építése érdekében. A reformátusoknak máris vannak határozott terveik, sőt hely és némi pénz is áll rendelkezésükre. — Az elhanyagolt külvárosi negyedek lakói népes küldöttségben kérték a város vezetőségét, hogy siralmas utcákat valahogy hozzák rendbe. Megfelelő pénzalap hiányában a polgármester egyelőre nem adott kedvező választ. A költségvetési tételekből egyelőre csak néhány belvárosi utat rendezhették át. Ezeknek javító munkálatait egy szatmári vállalkozó nyerte el, aki máris megkezdte a tervbe vett fő utcák gránitburkolattal való bevonását.

— **A has gyakori teltsége, a rekesz erősebb feltelődése, májtájéki fájdalmak, emésztési nehézségek, gyomorbelihurut és sárgaság a természetes „Ferenc József” keserűvíz használatával megszüntethetők és az agy, a szem, tüdő vagy szív felé irányuló vértelődések ellensúlyozhatók.** Nagynevű orvosok igazolják, hogy a Ferenc József vízzel — kiváltképp az üls életmód következtében jelentkező bajoknál és a kritikus kor betegségeinél — feltűnően jó eredményeket lehet elérni.

— **A franciák múzeumát alakították át Napoleon egykori házá St. Heléna szigetén.** Párizsból jelentik: Elkészült a longwoodi Napoleon-múzeum. Longwood egy kis angol városka, St. Heléna szigetén. Itt élt hat éven át Napoleon, akinek házá az angol lakosság nagy tiszteletben tartotta addig, míg a császár holtteste is St. Heléna szigetén pihent. 1840-ben, mint ismeretes, a franciák francia földben temették el császárukat. St. Heléna szigetének angol helytartója akkor Napoleon longwoodi házáat lezáratta. És sokáig nem is járt a híres portán senki sem. Legalább is — nappal nem. Mert éjjel, úgy látszik, sokan is bejáratosak voltak Napoleon egykori hajlékába s onnét lassanként minden butordarabot, minden kápet, szőnyeget, apróságokat elvittek. Igaz, hogy a franciák is könyörökök voltak, nem sokat törődtek császáruk longwoodi hagyatékával. A világháború alatt azután négy előkelő francia tiszt látogatást tett St. Heléna szigetén. Nagy meglepetésükre megállapították, hogy Napoleon háza teljesen üres, mindössze egy töröttlábu széket találtak az egyik pókháló szobában. A ház legnagyobb része most is le volt zárva, míg az utcai szobák egyikét egy angol tisztviselő fizetett alakította át és a leányai ott képeslevelezőlapot árusítottak. A francia tiszt longwoodi tapasztalataikat elmondották a francia sajtóban. Ennek hatására mozgalom indult meg Párizsban, hogy Napoleon egykori házáat újra be kell rendezni lehetőleg a széthordott tárgyakkal és múzeumként alakítani. Megalakult e célból a Société des Amis de St. Heléna s 1931-ben össze is gyűlt a szükséges tőke. Az egyesület elnöke, Haunterice tábornok Gogois mérnökkel Longwoodba utazott és kihirdették, hogy bőséges ellenérték mellett visszavesznek mindenkitől mindenféle Napoleon-tárgyat. Sikerült is Napoleon egykori hajlékát újra berendezni s mint múzeumot megnyitni. Amerikából is küldtek vissza olyan tárgyakat, amit amerikai turisták „emlékként” vittek el Napoleon házából. Bonaparte Napoleon emléket tehát ezentúl egy szép kis múzeum hirdeti St. Heléna szigetén.

★ **Meghívó.** A Keren Hajessod palesztinai delegátusa dr. N. Gelber a közeli napokban Brassóba érkezik és 1934 augusztus 7-én, kedden este fél 9 órai kezdettel az árvaház utcai tanácssteremben nagy nyilvános meetinget tart a következő problémákról: 1. Megoldja-e Palesztina a zsidósorsot? (Löst Palestina die jüdische Schicksalsfrage?) 2. Gazdasági és települési lehetőségek Palesztinában. (Wirtschaftliche Möglichkeiten und Niederlassungsmöglichkeiten in Palestina!) Az érdekesnek és lebilincselőnek ígérkező előadásra, amelyre belépődíj nincs, minden érdeklődőt szívesen lát a Zsidó Nemzeti Szövetség brassói csoportja.

Mit mutat Marosludas a górcső alatt?

Ami látható:

Kis beállításra is éles vonalakban látható: a járásbíró, a szolgabíró, a két vasúti állomás, a három elemi iskola, a kereskedelmi és mezőgazdasági iskola, a kórház és az agronom, valamint a közjegyzői iroda. A négy orvos és a nyolc ügyvéd, valamint a sok kereskedő és iparos nem a legjobb képet mutatja. A rendőrség és a tűzoltóság kissé homályos, ellenben a csendőrség már markánsabb színeket mutat. A sok por és sár mellett vakító éles fényben mutatkozik a nélkülözés és ami ezzel velejáró: az adóval.

Mi az amit a mikroszkóp nem tudott megmutatni?

Kerestük a sétatert, az ivóvizet, az öntözőkocsit, a Maros védőgátját és legalább egy kirándulohelyet. Hiába cseréltük a lencsét, hiába csavartuk a műszert. Kerestük az egyetértést. Az sincs. Nincs a románok között, nincs a magyarok között, nincs a zsidók között, nincs a keresztények között. Kerestük a pénzt is. Ez sincs. Vajon hova tűnt el mindez? Valamikor mindez megvolt.

Miért van zsidó eltemetve a református temetőben?

Öt temető van a községben egymás mellett. Akik ide kerültek, azok között már nincs egyenlenség. Még nem akadt egyetlen lakó sem itt, aki tiltakozott volna szomszédja vallása, faja vagy nemzetisége ellen. Panasz és tiltakozás nélkül porlad mindegyik.

Egy-egy gondozott sír, egy-egy díszesebb sírkert, vagy sírkő pontosan elárulja a hozzátartozók anyagi helyzetét, vagy pedig azt a szeretetet, amellyel az élő ragaszkodott az elhunytához. Van olyan is, aki kegyeletének és szeretetének kinyilvánítására olyan díszes sírrel-letet állíttatott, amelynek költsége anyagi helyzetét jóval túlhaladja. Sok az elhagyatott, gondozatlan sír és sok, ahol már sírkő sincs és csupán az alig észrevehető kidomborodó halom sejteti, hogy ez alatt is el van temetve valaki.

Vajon kik a jeltelen sírok gazdái?

A reformátusoknál kezdtem meg a kutatást. Sok, valaha jó módú, de elszegényedett család elhalt hozzátartozóinak nevére találok. Előtte a halotti anyakönyvi kivonat.

Az egyik bevezetésnél — meglepődve olvasom a következőket:

„1905 április 20-án eltemetve Wellesz Dávid, úgynök, izraelita, 67 éves, Budapest, gutaütés”.

Hát ez miként volt lehetséges? Hogy került a református temetőbe zsidó — kérdem a reformátusok kiváló tiszteleteseit.

— Nem az én időmben történt — mondja —, de mi szívesen eltemetünk mindenkit, bármily vallású is legyen, ha szegény és nem tudja a költségeket fizetni.

Öreg, falusi zsidóktól többet tudtam meg. Talán 30 éve — mondja az egyik — meghalt a szállodában egy öreg zsidó úgynök. Szívszélhűdést kapott. Letáviratozták a hozzátartozóit, akik szegények voltak és nem tudták a temetésért annyit fizetni, mint amennyit a „Szentegylet” kért.

A reformátusok temették el — ingyen. Hogy Wellesz Dávid vallásos zsidó volt-e, nem tudom.

De tudom, hogy az élők milyenek voltak.

Mi van a zsebekben — az iparosoknál?

A marosludasi iparosok valaha a község legértékesebb tagjai voltak és az ide telepített földművestelepekkel együtt a magyarság bástyáiként számítottak. Ma ez a bástya romhalmaz.

Az iparosok az ipartestületük keretein belül tömegükben is, de egyénenként is a

község gazdasági életében számottevő tényezőként szerepeltek. Itt ipartestületi tagnak lenni annyit jelentett, mint régebben céh-tagnak lenni. Itt nélkülözés, munkahiány nem létezett. E polgári jólétet rombolta széjjel a háború és a háborút követő idő. Majd az áldatlan harc az ipartestületi elnökségért szétválasztotta a tagokat nemzeti hovatartozásukra, ami azután felemészítette a testület vagyonát.

Cheresdi Augusztin ipartestületi elnök csak megfeszített erővel képes ma az iparosok testületét még összetartani.

Ahogy a testületi vagyon szűnt meg, olyan lépésben szűnt meg lassanként az iparosok évtizedeken át szerzett magánvagyon is. Az ipartestület leszegényedve, személyzetét fizetni nem tudja, a tagok lerongyolódva, munka nélkül, nagyon siralmas helyzetet mutat ez fel. Az az iparos, aki valaha 50—60 ezer lejért vásárolt egy tételben nyersanyagot, az most 40 lej tagsági díj megfizetésére is képtelen.

A nemcsak megyeszerte, hanem Erdélyben is híres marosludasi hetivásárokat olyan hatalmas vásárlótömeg árasztotta el, hogy a szomszéd vármegyék iparosai is idejöttek eladni az áruikat, mert a helybeli iparosok nem bírták ellátni a szükségletet.

De hol van most már ez az idő?

A mai szükségletet a község kis jóakarata támogatásával a helybeli iparosok is ki tudnák elégíteni.

Egy 50 éves jubileum

Nem tudom elébe vágok-e egy készülő akciónak, de meg kell említeni, hogy augusztusban tölti be Sterr. Gerzso, a marosludasiak ősz főbírája a marosludasi hitközségnek egyfolytában eltöltött 50-ik szolgálati évét. Az öreg ur Erdély legnagyobb talmudtudósa, akinek több vallástudományi könyve jelent meg és aki egész életét a vallástudomány szolgálatába állította be.

Külön megemlítendő, hogy a községben ez az öreg ur egyike azon keveseknek, a ki osztatlanul bírja a lakosok tiszteletét, nemcsak előrehaladott koránál fogva, hanem azért a puritán jellemért és magas szellemi nivóért, amely kiemelte őt az átlagemberek közül.

A jótékonyág vezérkarát

nem megemlíteni felületesség lenne. A különböző vallásfelekezetek mindegyikében 1—2 jótékony egyesület fejt ki áldásos tevékenységet.

A román egyházak kebelén belüli egyesületek élén Popa Romul esperes neje, dr. Caliané, dr. Russ Valérné és dr. Oniscané helybeli urinők vállalkoztak a nélkülözés enyhítésére.

A magyar egyházaktól pedig ezt a fáradságos munkát dr. Sovian Jenőné és Pálffy Istvánné urinők vállalták magukra.

A zsidó jótékonyági egyesület vezetői között elsősorban megemlítendő Áron Mórné, valamint más egyesület vezetésében dr. Frieder Mórné és dr. Czitrom Vilmosné helybeli urinők.

A kisebbségi felekezeti iskolák

hihetetlen nyomoruságáról fényes tanúságot tesz a helybeli református és zsidó iskola. Ez a két intézmény évek óta nélkülöz minden állami és községi támogatást. Különösen a három tanerős református iskola érzi fokozottabb mértékben a nincstelenséget. Ami kis pénz az iskola alapra esetről-esetre összegyűl az alig fe-

Ezzel szemben még mindig idegen iparosok lepik el a piacot és a forgalmas hetivásárt learatva otthagynak a ludasi iparosoknak az üres hétköznapiakat.

Amíg a vidéki iparosok minden hetivásár után az itt kapott pénzzel tovább állnak — ami az itteni gazdasági vérkeringésből hiányzik, addig az itteniek a megélhetés küzdelme mellett, valamint az adó és egyéb közterhek nyomása folytán a legsiralmasabb jövő elé tekinthetnek.

A község vezetőinek kötelessége, hogy hagyja meg a község iparosai számára az őket megillető — megélhetést.

És mi van a kereskedők — zsebében?

A kereskedők helyzete semmivel sem különb, mint az iparosoké. A Kereskedelmi Kör megszűnésével az egymásközötti összetartás érzete is lazább lett. A megélhetésért való küzdelem az egyes szakmabelieket már személyes ellenfelekké tette. A szolidaritás érzete megszűnt.

Az olcsó és gyors autóbúszközlekedés a vevőket a városba való vásárlásra ösztökéli. A helybeli kereskedő azt árulja, a mit a vevő a városban elfelejtett megvásárolni, vagy amit a városból elhozni kényelmetlen és többnyire annak árul, a kinek nincs ideje a városba menni bevásárolni.

Az adót ellenben itt is az iparos és a kereskedő izzadja ki.

Ez az egyetlen kut, ahonnan a község az ivóvizét szerzi be. Vajon miért nincs a községben vízvezeték? A községnek megtakarított pénze van.

Por

Ha a marosludasi hegyről, nyáron egy idegen letekint a faluba, néha egy óriási füstfelhőt láthat, mintha az egész falut tűz borítaná el. Pedig csak egy autó szállt a falun keresztül, ami csak szerényen emlitve, 10—15 méter magas port ver fel. Évek óta a község lakóinak legégetőbb vágya egy becsületes öntözőkocsi. Éppen elég volt már a sok porból. Vétkes gondatlanság volt eddig is ennek hiánya. A községben nincs sétatér, nincs egy védett és tiszta hely, ahol jó levegőhöz jusson az ember. Arra kényszerítenek bennünk, hogy a porfelhőt a mi tüdünk fogja fel. Addig is, amíg az öntözőkocsit beszerzik, a rendőrség ne engedjen meg a faluban az autóknek 10 kilométernél nagyobb sebességet.

Sport

Vajon akik megölték a község sportegyesületét, miért nem gondoskodnak arról, hogy egy 8000 lakosú községben az ifjúság testnevelés nélkül ne maradjon? Egy megfelelő sportpályát, némi községi szubvenciót és hozzáértő vezetőséget és ez a kérdés is elítélhető lesz.

Panasz

Ennek a járásnak politikai vezetői az itteni politikai lehetőséget ugródeszkának használták fel a magasabb ambíciók kielégítésére. Már a magyar impérium alatt is predestinálva volt a község arra, hogy városná fejlődve, gazdasági és kulturális gócpontjává váljék a vidéknek. Főleg a földrajzi fekvése, de minden más alap is megvolt ennek végrehajtásához, azonban mindenkor az arra hivatottak közönyössége fojtotta meg a községfejlesztés tervét.

Ez a maradiság nem változott az uralom változás után sem. Az első megnyitvánulást az ujonnan felállított 4 osztályos gimnáziumot, gazdasági okok miatt pár évvel ezelőtt teljesen megszüntették. A mezőgazdasági és kereskedelmi szakiskola pedig állandóan szálka egyesek szemében, ahelyett, hogy országos jellegűvé fejlesztését eszközölnék ki. Itt áll továbbá teljesen üzemképes állapotban az élesztőgyár. Nem tud megindulni, mert a minden hatalmat képviselő „Kartell” nem engedi.

Csak az apróbb szivességek és kijárások teljesítésében merül ki a községfejlesztési politika.

Pedig a járásból nem egy ismertnevű politikus került magas pozícióba. A keménytelki egyszerű földművescsalád gyermeke, dr. Ciopaiu, Románia földművelésügyi minisztere lett. Dr. Culiean volt marosludasi főszolgabíró pedig most neveztek ki Tordamegye főispánjává és még mások is vannak, akik innen előkező közhivatalba kerültek.

Vajon mi történne, ha ezek az urak valamit a község érdekében is cselekednének?

Károly Sándor:

»1984«

című fantasztikus regénye,
a B. L. és a Népujság
következő ajándék-regénye.

A népművészet klasszikus földjén

Gyalun, ahol felütötte fejét a sovinizmus ördöge

Tönkrement a gyalu-nagyváradhi híres betonut: a francia utépítők 350 millió lej kártérítést ígérnek az államnak — Tízéves kálvária után ma sem engedik megnyitni a gyalui felekezeti iskolát — Hajsza az iparosok és kereskedők ellen

Az állami erdőkből egy idő óta „faji alapon” fuvarozzák a rönköket

Gyalu, augusztus 8. Évekkel ezelőtt, az autóbusszal való közlekedés hőskorában, még pusztán, kietlen tér volt itt Kolozsváron a főposta mögött, ahonnan néhány ütött-kopott autók szállította az utasokat Erdély különböző vidékeire. Azóta az autóbussz-vállalatok modern épületet emeltek ide, előírások pályaudvart, melynek pénztára van, vendéglője és egyenruhás tisztviselői, akik percnyi pontossággal indítják el a nyugatra is beillő kényelmes gépjárműket. Naponta 10—12 zsufolással megtöltött autóbussz viszi az utasokat a Mezőség, Bihar, Torda és a Szilágyság felé. Különös, szinte érthetetlen jelenség, hogy a mai nyomorult viszonyok között mennyire fellendült a városközi forgalom. Mindenki utazik, mindenkinek

dolga van, mindenkinek van valami elintézetlen ügye. Ma, amikor az élet megállt minden vonalon, amikor szerte az országban könyörtelenül dolgozik az adóprés, amikor a kereskedő és az iparos tömegesen adja vissza iparengedélyét, amikor a gabonárák állandó hullámzása gyökerében ingatja meg a falvak vagyoni elrendezettségét, most megy a legjobban a közlekedési iparnak. Évekkel ezelőtt még eseményszámba ment hosszabb időre elhagyni a családi otthonát. Ma gyors elhatározással rohan az ember, mintha menekülne. Kapkod, löttyög, noha utjának legtöbbször semmi célja nincsen. Csak utazik hogy ne legyen odahaza, csak felkapaszkodik az autóbusszra, mintha a város, ahová megy, mesebeli kincseket ígérne neki, igazság-

talanságra igazságot, panaszra orvosságot. És csaknem mindannyiszor üres kézzel tér vissza, eredmény nélkül, néhány keserű tapasztalattal gazdagabban.

Másnap azonban ismét szerencsét próbál. Így megy ez körbe-körbe, mint a tanácstalanságnak, a nyomornak, az élethez való görcsös hozzákapaszkodásnak elátkozott tánc, melynek varázsa alól senkise vonhatja ki magát. Rohan a vonat és az autóbussz, mintha valami földöntúli erő indítaná el és állítaná meg őket, S benn, mint a világmindenség megriadt, a mai idők napfényt és levegőt elzáró komor falain rést és kiutat keres, nyomorult teremtménye, utazik az Ember új családások és új kiábrándulások felé.

Az állam nem hajlandó átvenni az utszakaszt a franciáktól

Kolozsvártól Gyaluig pompás betonuton rohan a kocsi. A francia utépítő társaság itt derekasan kitett magáért. Nem sajnálta sem a követ, sem pedig a cementet. Gyalutól Váradig azonban nagy bajok vannak az uttal. A burkolat már a tavaly felrepedezett, veszélyes gödrök és széles repedések tarkítják az uttestet, mintha hadszíntér lenne ez a vidék és nehéz tankok vonultak volna rajta végig.

— A franciák itt alaposan levizsgáztak — mondja utitársam, egy gyakran utazó kolozsvári ur.

Az állam nem hajlandó átvenni ezt az utszakaszt, pedig a francia társaság már bejelentette, hogy 350 millió lejt kész leengedni a régi árból.

— Valószínűleg kénytelenek lesznek az utat radikálisan kijavítani, aminek bizonyára örövendeni fognak az utmenti falvak és községek, melyek így munkakalkulációhoz jutnak. A gyaluiak például annakidején a kő és más építőanyag fuvarozásával, faeladással és napszámosmunkával igen szépen kerestek. Szegényekre rá is fért, mert a hagyományos fafuvarozáson kívül más dolguk igazán nem akadt. Ez pedig gyenge megélhetést jelent, ha ismerjük a vidék szegénységét, gazdasági és közigazgatási elhagyatottságát. Most várják, hogy mit határoz a francia társaság. Abban reménykednek, hogy már a nyár végén megindul itt a munka és a pénzzel, amit keresnek, majd áthúzzák valahogy a telet.

Mindent megígérték, semmit nem tettek...

A havasok tövében fekszik Gyalu, szép, rendezett nagyközség, mely századokkal ezelőtt hosszú évtizedeken át versenytársa volt Kolozsvárnak. Végül is Kolozsvár győzött, Gyalu megmaradt falunak s nagy történelmi múltját csak az ősi kastély hirdeti, melyet Esterházy Kálmán gróf emeltetett a régi Rákóczi vár helyén, annak maradványaiból. Gyalu régi várkastélyát Szent László király a nagyváradi püspöknek adományozta, később I. Rákóczi György lakóhelyé alakította át. Mária Terézia a várat Erdély akkori kormányzójának, Bánffy György grófnak adta zálogba s mint a zálogbirtokokosok egyike örököse, Komáromi Györgyné tulajdonába került. Jelenleg a Barcsay-család birtokában van, itt élt hosszú éveken keresztül Barcsay Domokos, a tréfacsinálás nagymestere, akitől unokaöccse örökölte a birtokot.

A történelmi múlt természetesen kitörölhetetlen nyomokat hagyott a gyalui és a környékbeli magyarság lelkében. A magyar iparosok és gazdák, akikkel beszéltem, elsőnek nem a gazdasági baj-

kat panaszzák fel, hanem azt az évtizedes sérelmet teszik szóvá, ami az új felekezeti iskola építése alkalmával érte a község magyar lakosságát.

1925-ig ugyanis még református felekezeti iskola működött itten, melyet a régi iskolahelyiségben helyeztek el. Ugyanakkor az állami iskolában magyar szekciót létesítettek. Mikor aztán a régi épületet lebontották s arra került a sor, hogy az iskolát az új helyiségekbe költöztessék, a magas miniszterium leírt, hogy Gyaluban nem engedélyez semmilyen felekezeti iskolát, megszüntették a magyar tagozatot is, úgyhogy a gyerekek, mintegy 140 református és 20 katolikus iskolakötelezett, ma az állami iskolába járnak, ahol mindössze heti 2 órán át tanítják a magyar nyelvet.

— Tavaly a decemberi választások alkalmával — mondják a gyaluiak — a Magyar Párt is gyűlést tartott. A központtól kijött mihozzánk néhány ur, akiknek elpanaszoltuk nagy sérelmünket. Meghallgattak bennünket, jegyzeteket készítettek és ünnepélyesen megígérték,

hogy a magyar képviselőnek, akit Kolozs megyében megválasztunk, első dolga lesz, hogy a parlamentben szóvá teszi az ügyet. Mi becsülettel leszavaztunk, a listavezetőt megválasztottuk képviselőnek, a panaszunk azonban, ugylátszik, elkallódott.

Tervszerűen pusztítják ki az iparosokat és a kereskedőket

Sok iparos él Gyaluban, de már a legtöbb visszaadta iparát. Óriási adóterheket róttak ki rájuk, igen sok esetben olyan összegeket, melyeket az illető kisiparosok két évi megfizetett munkával sem tudtak volna összekalapálni, még akkor sem, ha a háztartásra egyetlen fillért nem költenek. Legujabban a szeszkereskedőkre jár rá kegyetlenül a hatósági rud.

Vannak, akikre évi 16 ezer lejes italmérési illetéket vetettek ki, függetlenül a rendes állami adóktól és községi járulékoktól.

Egy kategóriába sorozták őket a városi szeszesekkel s az eredmény előre látható.

A csikszenntamási milliós lopásnak már emberélet áldozata is van

Négyeszlendős bűnügy pokoli rémregénye, amelyben az anya meglátogatta fiát és fia ellenségéhez költözik, míg most a legújabb fejezetben a fiu megöli az édesanyját

Csikszereda, augusztus 8.

Csikszenttamási község a közismert egy-milliós lakosságú település. A közszociális helyzetét tekintve a község viszonylagosan jól áll. Négy esztendő óta a körül zajlik a község szenvedélye. Szabályszerű ponyvaregényt lehetne írni arról a fertőről, amit ez a per évek hosszú során át fölkapart, söt emberáldozatot is követelt, míg aztán a csikszeredai törvényszék bizonyítékok hiányában, Albert Lajossal az élen fölmentette a vádlottakat.

Most aztán egy véres gyilkossággal kapcsolatosan újból előtérbe került a nagy, véget érni nem akaró milliós per.

Az áldozat özvegy Guzdán Jánosné, 68 éves csikszenttamási öregasszony, akit az eddigi adatok szerint a község gabonatáblái között megfojtattak, majd egy hatalmas kővel koponyáját szétzúzták.

A véres gyilkosság előzményeihez tudni kell azt, hogy a milliós per koronatanúja az öregasszony Guzdán János nevű fia és annak felesége volt. Ezt az embert 1931 őszén Albert Béla és Sándor Mihály vádlottak éjjel megfog-

ták a mezőn, köteleket kötöttek a nyakára és egyik rokonuk házához hurcolták, ahol súlyosan terhelő vallomásának visszavonására akarták kényszeríteni.

Édesanyja ugyancsak erre igyekezett rábeszélni. Ebből kifolyólag annyira elmerésesedett a helyzet közöttük, hogy

az öregasszony otthagyta fiát és Albert Lajos vádlotthoz költözött.

Azóta nála tartózkodik s fiával és annak családjával minden összkötöttest megszakított.

Közvetlen a gyilkosság előtt is Albert Lajos földjén dolgozott. Este nem érkezett haza. Másnap keresésére indultak. A gabonák között találták rá véres holttestére.

Nyomban értesítették a csendőrséget, mely szakorvos kíséretében megállapította, hogy a szerencsétlen asszony nyakán fojtogató jelei láthatók.

A nyomozás adatai szerint özvegy Guzdán-nét előbb megfojtatták, majd az eszméletét vesztett asszonyt a holtteste mellett heverő véres kővel fejebeverték.

lag az lesz, hogy a gyalui szeszkereskedők becsukják a boltot, nem kívánhatják ugyanis senki fölük, hogy csak a kincstárnak keressenek.

A magyar földművesnek, amint már említettük, egyik fő kenyérkeresete a fuvarozás. Az állami erdőségekből szállítják a tűzifát Kolozsvárra, vagy a fenyőrönköket a hidegszamosi állami fűrészüzemhez.

Sajnos, hosszú évek békeje után, itt is felütötte fejét a sovinizmus ördöge. Egy idő óta ugyanis különleges kedvezményben részesítik a román fuvarost a magyar fuvarossal szemben.

s ezzel szítják az ellentéteket a két nép között mely hosszú századokon keresztül a legnagyobb egyetértésben élt ezen a vidéken.

Ahol valósággal vadásszák a betegeket

Ha már Gyalun vagyunk, írni kell a Rockefeller-féle egészségügyi intézetről, mely a járásban valóban áldásos munkát végez. A vérbaajos és tuberkulotikus betegeket szállítják ide, ahol ingyenes kezelésben részesítik őket.

Az ápoló nővérek faluról-falura járnak, ellátogatnak minden házba s valóságosan vadásszák a betegeket.

Az intézet kezdetben egyetlen szobakában kezdte működését, ma modern épületben van elhelyezve, ahol a legdrágább műszerek segítségével végzik a nép egészségügyi kutatásokat.

Külföldi orvosok igen gyakran keresik fel a gyalui Rockefeller intézetet és elragadtatással nyilatkoznak arról az áldásos és tudományos szempontból is értékes munkáról, amit az orvosi kar és a segédszemélyzet kifejt.

Román falvak magyar népviseletben

A magyar népkultúra szempontjából Gyalu Kalotaszeg vidékéhez tartozik. A népművészet értékeinek megőrzésére Kalotaszegen Albrecht Lajos református főgondnok kezdeményezésére a tavaly októberben múzeum alakult, mely érdekes keresztnetszetet adja ennek a vidéknek a magyarság sehol máshol fel nem lelhető művészi lelkületének.

Nem tulozunk, ha azt állítjuk, hogy ekkora művészi kultúrát, ilyen kifogyhatatlan fantáziát, forma és színészket talán sehol a világon nem lehet találni a nép között.

Ez a nép mindent diszit. „Tiszta szobájától” az istállóig, kocsiól, játékszerek-től a varrottasokig mindent. Ez már nem primitív, hanem öntudatos művészet.

Érdekes, hogy egyes vidékek elhagyott magyar viseletét most a román falvak vették át és hordják. Vannak román falvak, ahol a tulipános kocsikokat az eredeti minták változtatása nélkül viselik. Számtalan román gazdát lehet látni tulipános, magyaros motívumokkal diszitett szírbén...

A falvak és a nemzetiségek közötti békének minden lehetősége adva van itten. A román paraszt a magyarral együtt kinlódik, szenved, turja a földet és irtja az erdőt. Csak a politikát, azt nem tudják kiirtani...

Kakassy Endre

Tehát kétségtelenül elvetemedett gyilkosság történt. De ki csinálta és miért? A csendőrség arra a meggyőződésre jutott, hogy az öregasszonyt bosszúból tették el láb alól. Ezek óta fiával és menyével volt haragban. A gyilkossághoz ezeknek lehet közük. Le is tartóztatták őket.

Guздán János és felesége kétségbeesetten tagadják a terhükre irt anyagilkosságot és tanukkal próbálják tisztázni alibiüket. A nyomozás folyik.

A jobb sorsra érdemes község életébe veszedelmes méregként visszajár a milliós lopás ügye, amelynek a lakosság egyöntetű véleménye szerint — feltétlenül köze van a véres gyilkossághoz. Így érthető az a nagyfokú izgalom, mellyel lesik, várják az ügy további fejleményeit.

Előfizetőink figyelmébe!

Mindazon előfizetőinknek, akik nem helyi pénzbeszedő útján szoktak fizetni és előfizetésük 1. hó 15-én lejár, a mai napon postautalványt küldtünk ki. Nagyon kérjük az illető előfizetőinket, szíveskedjenek ezen postautalvány felhasználásával az előfizetés megújítására szolgáló összegeit mielőbb átutalni, nehogy — ennek hiányában — lapunk folytatódó küldésében megszakítás álljon elő.

K Ö Z G A Z D A S Á G

Mi ujság a lapiacon?

AREMELES AZ ERDELYI FÖRESZARU-PIACON

(Bukarest) Az erdélyi puhafanagytermelők a napokban értekezletet tartottak az új árak kérdésében. Beható tárgyalások után a vállalatok úgy döntöttek, hogy az ugynevezett keskenyáru árát köbméterenként 25—50 lejjel fel-emelik.

ERDEKES ERDŐVÁSÁRLÁSI TRANZAKCIO KOLOZSMEGYÉBEN

(Bukarest) A kolozsmegyei Váralmás község közbirtokossága eladta a tulajdonában volt erdőségeket egy kolozsvári konzorciumnak. A vevőcsoportban a Stefag Rt., valamint Lévi Ignác és Anca fatermelők vesznek részt. akik vételár fejében 300 hold legelőt és 300.000 lej készpénzt adtak a közbirtokosságnak. A megvett erdőség körülbelül 1.200.000 lej értékű tölgyfaállományt tartalmaz, amelynek feldolgozását ősszel kezdik meg.

ÚJ BÉRLŐK KEZÉN AZ S. I. L.

(Bukarest) A bukaresti S. I. L. gyár, amely a Banca Marmorosch érdekeltségébe tartozik, mint megírtuk, új bérlők kezébe került. A változással egyidejűleg a gyár beszüntette a parketta-termelést, míg az asztalosüzemeket több bukaresti vállalkozónak adták ki albérlébe.

Áru- és pénzpiac

A lisztpiac árai

(Temesvár) Nagymalmi árak: 0-ás 7, 4-es 6.20, 5-ös 5.70, 6-os 5.20, 8-as lábliszt 2.80, korpa 2.50. Az irányzat csendes. — Középmalmi árak: 0-ás 7, 4-es 6.20, 5-ös 5.80, 6-os 5.40, 8-as lábliszt 2.40, korpa 2.20. — Kismalmok 30 banival olcsóbbak. Az üzlet teljesen csendes.

Bőrárak

(Temesvár) Marhabőr kg. 21, növendékmarha 23, fejcs borjubőr 34, fejetlen borjubőr 44, juh-bőr darabja 55—60, báránybőr 40—50 lej darabja. Irányzat egyelőre lanya, mert az őszi szezon még nem indult meg. Csak marhabőrtben van némi érdeklődés.

Állatárak

(Temesvár) Sertésben a bécsi és prágai vásárok hatása alatt szintén volt emelkedés. Prima, 125 kg.-on felüli sertés ára, minőség szerint 18—19 lej kg.-ként, kivételesen 20 lej is. A szarvasmarhaárak szintén emelkedtek, bár megfelelő minőségű marha a piacra nem igen kerül. Vidéken előrangú paraszttörök ár 10—11 kg.-ként, másodrangú 9—10. Általában nagy a panasz, hogy vásárokra igen kevés prima szarvasmarha kerül. Ez érthető is, mert a drága takarmányt a gazdák nem tudják megvenni.

(Bécs) A legutolsó bécsi marhavásáron az egész felhajtás 1617 darab volt. Élénk forgalom mellett az összes minőségekben 6—10 groschen-es emelkedés volt. A hizott tehének 3 groschennel lanyhultak, a bikák és kicsontozni való marhák 2—3 groschennel olcsóbbodtak. — A bécsi sertésvásáron az egész felhajtás 13097 darab volt, ebből 811 romániai. A prima urasági mangalica eleinte 2 garassal javult, majd ellanyhult az irányzat és csak nagynehezen sikerült a múlt heti árakat tartani. A parasztsertések és kereskedelmi sertések iránt élénk kereslet mutatkozott és ezek ára 5—8 garassal javult. A huszsertés ára, minőség szerint, 10—15 garassal emelkedett.

(Prága) A prágai vásáron 235 zsirsértést és 1018 huszsertést hajtottak fel, a zsirsértés ára 40—50 fillérrel emelkedett, a huszsertések iránt még élénkebb volt a kereslet és itt, a múlt heti vásárhoz képest, 1 koronás emelkedés volt.

(Milánó) Milánói vásár: Az egész felhajtás 427 drb. szarvasmarha, élénk vásárlás volt, de az árak a múlt hetihez képest mégsem emelkedtek.

Piaci árak

(Temesvár) Tej 3—4, tojás 80—90 bani, vaj 45—50, juhturó 25—30, tejföl literje 24—26, marhabús 12—16, borjubús 24—26, sertésbús 26—28, füstölt szalonna 40, zsirszalonna 28—30, zöldbab kg. 1, paradicsom kg. 1—2, tengeri csöves 3—4 darab 1 lej, zöldborsó literje 16—18, burgonya 1—2, alma 4—5, körte 5—6, dinnye sárga kg. 1 lej, görögdió 1—1.50, szőlő 6—8, kelkáposzta 2—3 darab 1 lej, lóbusz 4—6, rántani való csirke párja 20—25, sütnivaló 30—35, hizott liba darab 130—150, sovány liba 60—80, hizott kacsa párja 100—120, sovány kacsa párja 45—60 lej.

Fűszer- és gyarmatáru piac

(Temesvár) Rio kávé 78, Santos 86, Costa-Rica 120, bors 2

Az új banktörvény egyességre kényszeríti a gyengébb pénzintézeteket

A kis vidéki bankok 30-35, a Banca Albina 78 százalékot ajánl

A Transsylvania 10 év alatt ötven százalékot akar fizetni

Brassó, augusztus 8.

A konverzióban érdekelt pénzintézetek körében rendkívül fontos megbeszélések vannak folyamatban az új banktörvény azon tendenciájával kapcsolatban, hogy mindazokat a pénzintézeteket, amelyek önálló fennmaradása, illetve szanálása nem látszik biztosíthatónak, fuzionáltatni kell, vagy pedig felszámolni. A kérdést maga a Banca Naționala tette sürögőssé, amely még ősz előtt tisztá helyzetet akar teremteni a piacon. A konverziós törvény lehetőséget ad a bankoknak arra, hogy hitelezőikkel és betéteseikkel magán-nton egyezzenek ki. A legtöbb pénzintézet ezt az utat igyekszik választani, hogy fennmaradását biztosítsa.

Az erdélyi magyar bankok egyrésze már régebben megkezdte a hitelezőkkel való egyezkedési tárgyalásokat. A Tenkei Takarékpénztár például, amely Biharmegye egyik legrégebbi és legerősebb vidéki bankja, meg is állapodott a betéteseivel és pedig olyan értelemben, hogy 7 év alatt 35 százalékot fizet. A megegyezést megkönnyítette az a tény, hogy az intézet kihelyezései 100 százalékosan mező-

gazdasági jellegűek és a betétesek tulajdonképp része is mezőgazda.

Az Arad-Csanádi Takarékpénztár ugyancsak megegyezés előtt áll a hitelezőivel, akiknek 7 év alatt fizetendő 40 százalékot ajánlott fel.

A Kolozsvári Transsylvania Bank is megvizsgálta a maga részéről a konverziós törvény által teremtett helyzetet és revízió alá vette vagyoni státusát. Az intézet igazgatósága szerint a bank abban a helyzetben van, hogy hitelezőinek magán-egység formájában 50 százalékos kielégítést tud biztosítani. Ennek az 50 százalékos kvótának a terhére az intézet 10 éven belül 30 százalékot készpénzben térítene vissza a hitelezőknek, míg a fennmaradó 20 százaléka erejéig a bank részvényeivel kárpótolja őket. Amennyiben a hitelezők elfogadják ezt a megoldást, a Transsylvania Bank eleget tud tenni az új banktörvény követelményeinek és fennmaradása biztosítottának látszik.

Mialatt a kisebbségi bankok, amelyek hétfőn Kolozsváron országos értekezletet tartottak ebben a kérdésben, már jó előre haladtak a hitelezőikkel való kiegyezés

terén, a román pénzintézetek aligha fogják tisztázni a helyzetüket augusztus 15-ig, ahogy azt a Banca Naționala előírta. Az erdélyi román bankok szervezete, a „Solidaritatea” utasítja ugyan a kötelekbe tartozó intézeteket, hogy hívjanak össze rendkívüli közgyűlést, amelytől felhatalmazást kérjenek a hitelezőkkel való közvetlen egyességi tárgyalások megindítására, de a legtöbb intézet csak augusztus 15-ike után tudja a közgyűlést megtartani. A nagyszebeni Banca Albina már összehívta augusztus 18-ra a rendkívüli közgyűlést, amelyen az igazgatóság, hirszerint, javaslatot fog tenni, hogy az intézet 5 év alatt 78 százalékot fizessen vissza készpénzben a hitelezőknek és betéteseknek. A kolozsvári Banca Economul is meghirdette már a rendkívüli közgyűlést és a jelek szerint szeptember végéig az összes pénzintézetek tudni fogják, hogy meg tudnak-e állapodni a betétesekkel, vagy sem, amely utóbbi esetben meg kell kezdeniük a felszámolást, illetve fuzionálhatnak más, velük hasonló helyzetben levő bankokkal, hogy az új banktörvény előírásainak meg tudjanak felelni.

A vándorlakereskedelem frontjáról:

A nagyváradiak visszakapták a Comerful Lemnului-jal kötött 10.000 köbméteres szerződésüket

Bukarest, augusztus 8.

Értesülésünk szerint a kolozsári Comerful Lemnului fakeskedelmi vállalat amelynek döntő szerepe van az erdélyi vándorlakereskedelem körüli zavarokban és ugyanakkor a Magyarországra irányuló tűzifaexportban is, likvidálja kolozsvári telepét és Bukarestbe teszi át a székhelyét.

Azokkal a nehézségekkel kapcsolatban, amelyekről a vándorlakereskedelem ügyében részletesen beszámoltunk, híre jár, hogy a nagyváradi kereskedőknek sikerült a céggel kötött megállapodást likvidálni és vissza is kapták a 10 ezer köbméter fa átvételére aláírt kötelezvényeket.

Románia ezidei gabonaexportja:

100.000 vagon tengeri, 40.000 vagon árpa, 30.000 vagon más termény

A gabonaexportörök szövetségének tájékoztató jelentése az eddigi becsléseknél jobb terméssel számol

Bukarest, augusztus 8.

A romániai gabonaexportörök uniója a külföld informálására jelentést adott ki a gabonatermés helyzetéről. A jelentés, amely üzleti szempontból megbízhatóbb a hivatalos termésbecsléseknél, megállapítja, hogy a buza termés lényegesen jobban sikerült, mint ahogy az első becslések jeleztek.

Mennyiségi hozam tekintetében Besszarábia vezet, ahol Balti környékén egy hektáron átlag 6—13 mázsa buza termelt, utána következik Krajova vidéke 8—10 mázsa termésátlaggal és a Bánát 7—8 mázsával.

míg Romanatmegyében a hektáronkénti termés sehol sem haladja meg a 6 mázsát. Általában az újbuza igen tiszta, alig akad benne idegen test, hektoliterenkénti súlya magas, sikértartalma jó. A végefelé járó cséplés adatai szerint az idei buza termés összesen 160—200 ezer vagonra tehető. Az árpatermés és a zabtermés normális,

A jelentés szerint az árpatermés 90—100 ezer vagon.

Nagyszerűen fejlődik a tengeritermés, a mely továbbra is kedvező időjárás mellett meg fogja haladni a 400.000 vagont, améhez még hozzá kell venni a tavalyi fölöslegeket is.

A megjavult terméskilátások figyelembevételével a gabonaexportörök szövetsége úgy számítja, hogy az idei gabonakiviteli kampányban exportálható lesz körülbelül 100 ezer vagon tengeri, 40 ezer vagon árpa és 30 ezer vagon más gabona, hüvelyes és olajmagvak.

Jelenleg a román gabonakivitel kizárólag a Dunán történik, illetve Ausztriába, Németországba és Csehszlovákiába, ahová egyedül konvenial az export a kompenzációs prémiumok következtében.

A kikötővárosokból érkező hírek szerint a gabonapiacra engedett az eddigi üzletellen lanyhaság és különösen külföldről erősödnek az érdeklődések a román gabona iránt. Elsősorban az árpát keresik Spájc és Ausztria részére, sőt

német vevők is megjelentek, hosszú idő óta először, a brailai piacon.

Több hajórakomány gabonát, nagyrészt kompenzációs célokra, már el is indítottak Németország felé. A megnagyobbodott kereslet hatása alatt az árpa ára vagononként több mint 3000 lejjel emelkedett. Az 58 kilós 4—5 százalékos idegentesttel kevert árpa, amely két héttel ezelőtt még 20 ezer lejbe került a brailai kikötőben, ma 26 ezer lejen alul nem kapható és az eladók nagyon tartózkodók a kínálatban. Maguk a termelők is számolnak az árak emelkedésével és

a piacra olyan kevés árú érkezik, hogy az exportörök csak a legnagyobb nehézségek árán tudják pontosan teljesíteni a külföldi szerződéseket és gyakran a napi paritáson felüli árakat is fizetnek.

A 66 kilós, főleg Svájc részére keresett árpa 27 ezer 500 lej körül egyez, míg az 58 kilósnál gyengébb minőségű 20—25 százalékosan kevert árpa 24 ezer 500 lej.

Jelentős mennyiségű tengerieladások is történtek az utóbbi napokban Németországba és Csehszlovákiába 25 ezer 500 lejért ab állomás és 26 ezer 500 lejért ab dunai uszály alapon.

Bab iránt alább hagyott a külföldi kereslet, habár az árak még szilárdan tartják magukat. Moldovai babért 30 ezer 500 lejt, dunai babért 32 ezer 500 lejt kérnek, szeptemberi szállításra.

Ujzabért, 42 kilós, a kikötőben 20 ezer lejt fizetnek.

A galaci gabonatőzsdén is megélnékül az üzlet. Egyre több külföldi érdeklődés van újgabona iránt.

A legújabb buza-termés-becslések hatása alatt a buza ára vagononként 3000 lejjel emelkedett. A jóminőségű 76—77 kilós 3—5 százalékos buza tőzsdéi jegyzése 40 ezer lej körül van, míg a silányabb moldovai buza ab Galac 42 ezer 500 lejbe kerül. A zabtermés rendkívül kiadósnak ígérkezik ugyan, de az egyre erősödő külföldi kereslet miatt az ára mégis felment az utóbbi napokban vagononként 3000—5000 lejjel. Tengeri iránt német, olasz és belga cégek érdeklődnek. Az árak 23—24 ezer és 32 ezer között váltakoznak minőség szerint. Olajmagvakban 30 ezer 500 lejes alapon jöttek létre kötések

Egy darab Paraguay a Béga partján

A jövő ígéret-földje

Miért folyik két éve a vér a Gran Chaco erdőrengetegekben?

Látogatás Paraguay temesvári konzuljánál

Temesvár, augusztus 8. Paraguay. Az ember bélyegritkaságra, exotikus fenevadakra, futballcsapatra, meg a Paraguay-Bolivia között régóta dúló háborúra gondol, de semmiesetre sem egy temesvári lakásra a Béga-balsor 20 szám alatt, a második emeleten. Holott itt egy darabka paraguay-i terület fekszik, a külföldi konzulátusok mérsékelt területen kivüliségi jogaival.

A paraguayi konzul egész Romániára. Márki Sándor mérnök, gépgyáros. A paraguayi konzulátuson tett látogatásból pedig, a lebilincselő exotikumon kívül, komoly dolgok sülték ki. Ki gondolná például, hogy Paraguay és Temesvár között áruforgalom bonyolódik le?

Temesváriak karrierje az őserdők tövében

Az ajtó felett hatalmas pléhtábla: *Consulado del Paraguay*. A fogadószoba egy darab Délamerika. A teasztal alatt párdubőr íjesztő nagyságu fejfel, nyakán a mérnök golyóink nyoma. A szoba teleteretve pumák és paraguayi rókák bőreivel, a falon páncélszemélyesű krokodilbőrök. A lakás nappjai óriási csőrű madarak, indián szobrocskák. Pipázó indiánasszony-csoportozat mellett a konzuli oklevél, amely spanyolul bizonyítja, hogy Márki mérnök teljes hatalma megbízottja a kis délamerikai államnak és ol-talmazója a Bánságban élő paraguayi állampolgároknak. Nyilván felhatalmazása van diplomáciai tárgyalásokra is.

A lakás urnője színmagyar szabócs-megyei család sarja, amely 50 évvel ezelőtt nyakába vette a világot s meg sem állt Délamerikáig. Vállalkozó szellemű magyar családok így bolyongják be a világot. Szabócsmegye-Paraguay-Temesvár. S a konzul elbeszéléséből sorra kerül fel még sok bujdosó magyar képe, köztük temesváriak is, akik új hazát és vagyont találtak a őserdők alján.

Márki mérnök még „a régi jó békeidőben”, 1903-ban vágott neki a korlátlan lehetőségek hazájának, Amerikának. Hosszú ideig dolgozott Pittsburghban, a „Westinghouse Electro and Manufacturing”, a világ egyik legnagyobb vállalata szolgálatában és amerikai méretű villany- és turbinatelepeket rendezett be. 1903-ban hazatért Temesvárra, de előbb kirándult. A kirándulás is amerikai méretű volt: Temesvárról Ságára, vagy Lippára rándul az ember, Amerikából legalább is Délamerikába, például Paraguayba. Az emlékek aztán 1925-ben újabb délamerikai tanulmányutra csábították, ekkor házasodott meg s kapta a konzuli megbízatást is.

A jövő kivándorlás földje

Paraguayban más temesváriak is jártak. Friedman Manó, volt temesvári szeszgyáros öccse, Friedman Jakab vándorolt ki s telepedett le Vila Rica-ban. — Itt is halt meg, fiai most egy hatalmas szeszgyár és az ottani legnagyobb cukorgyár tulajdonosai. Járt Paraguayban a Magyar Párt volt főtisztviselője, Dadányi is.

De menni fognak még sokan. Paraguay a jövő kivándorlás földje, ahova még megindul a nagy népvándorlás a tulzsfolt, önmagát felemészítő Európából. Méretetlen őserdők tövében modern városok nőnek ki a földből. Hogy csak egy slágerszerű bizonyítékot hozzunk fel: Assuncionban előbb ismerik a párisi divatot, mint Közép- és Kelet-Európában.

Magyar árut kettőt talált a mérnök Paraguayban. Két fontos cikket. Az egyik a szegedi paprika volt, a másik a Hunyadi László keserűviz.

A paraguayi termékek is kezdenek kiáradni Észak-Amerikába és Európába. Óriási területek várnak itt kiaknázásra, rengeteg kitűnő gyapot, dohány, tea. Különleges paraguayi termék, amely Temesvárra is eljut, a „guebracho”, az egyetlen gyors és pótolhatatlan talpcserző anyag. Ennek a hazája a Gran Chaco, mi körül két éve dúl a harc. Itt terem a nálunk Máté Ombo néven ismert gyógytea is, igazi neye Herbatmá.

Mikor a mérnök hazajött Temesvárra, nyersbőröket ajánlott a Krausz-bőrgyárnak. Paraguayi bőrt. Szinte kinevették. Mért nem mindjárt a holdból? De egy év múlva már kértek belőle. Vannak más nyersanyagok is, amelyeket most vezet be Romániába. Paraguayi Laplata-bőrt már sok gyárban használnak.

Bombavető az őserdőben
Paraguay-Bolivia háborújában egy-betalálkozik az őskor és a legmodernebb technika. Kőkorszakbeli erdőrengetegek

felett bombavető ropködnék és mindennaposak a gáztámadások. A vitéz paraguayiak nagy tülerővel szemben harcolnak. Bolívia területe négyszerese, lakosságra háromszorosa Paraguaynak: egymillióval szemben hárommillió.

A harc nem a petroleumért folyik, mint sokan felületesen magyarázták. A Gran Chaco területén tényleg vannak kiaknázatlan, de nehezen értékesíthető petroleumterületek. Az igazi ok itt látható a térképen. Akié a Gran Chaco, azé a fo-

Másfélévi fogházbüntetést kapott a felsővisói Caps-üzem sikkasztó pénzlárosa

Marin főmérnököt felmentenék

Máramarosziget, augusztus 8.

Foglalkoztunk annakidején a felsővisói Cape-féle faüzemnél leplezett sikkasztás ügyével, melynek két gyanúsítottja: Marin Joan főmérnök és Krafcsik Ignác pénzláros ellen az ügyészség vizsgálati fogságot rendelt el. Hosszas nyomozás és a szakértői jelentések elkészítése után most került az ügy a máramaroszigeti törvényszék Barbuceanu-tanácsa elé.

Először Krafcsikot hallgatták ki, aki azzal védekezett, hogy

az 50 ezer lejt, melynek elsikkasztásával pádolják, Marin főmérnök utasításának megfelelően használta fel. A pénzlárókezelésnél általában az ő rendelkezéseit követte, szerinte tehát a fe-

lelősség Marint terheli.

Marin főmérnök hangsúlyozta, hogy ő csak legális kiutalásokat teljesített, így a hiányért, valamint a pénzlári szabálytalanságokért egyedül Krafcsik felelős.

Több mint 30 tanút hallgattak ki ezután, majd a perbeszéd elhangzásával a tanács ítélethozatalra vonult vissza. Este 10 órakor hirdették ki az ítéletet, mely szerint a törvényszék

Krafcsik pénzláró sikkasztását másfélévi börtönnel sújtja. Marin Joan főmérnököt szótöbbséggel felmenti és elrendeli azonnali szabadlábrahelyezését. A törvényszéki tanács egyik tagja külvilágnyit jelentett be az ítélet ellen. Ugy az ügyész, mint Krafcsik feleltértek.

A bécsi katonai törvényszék halálra ítélte a július 25-iki lázadás egyetlen aktív katonaszereplőjét

Bécs, augusztus 8.

Ma tárgyalta a katonai törvényszék a lázadás vádolt Feicke Ernő ügyét, aki az egyetlen aktív katonatagja volt a július 25-iki puccs kísérletet végrehajtó hitlerista csoportnak.

Az elnök kérdéseire kijelenti, hogy fiatalos könnyelműségéből csatlakozott a lázadóhoz, egyben hivatkozik arra, hogy Schuschnigg kancellár pertörést ígért neki arra az esetre, ha kiszolgáltatja a lázadók névsorát.

A katonai törvényszék elnökének intézkedése

sére felhívják a kancellári hivatalt, ahonnan az a válasz érkezik, hogy a kancellár senkinek nem tett ilyen ígéretet.

Délután 3 órakor hirdették ki az ítéletet. Eszerint a katonai törvényszék lázadásban mondja ki bűnösnek Feicke Ernőt s ezért költésként halálra ítéli.

Az elítelt védői kegyelmi kérvényt nyújtottak be a köztársasági elnökhöz. Ha Miklas elnök 6 óráig nem él megkegyelmezési jogával, úgy az ítéletet a törvény értelmében végrehajtják.

Temesváron az ügyész vádat emelt egy magasrangú pénzügyi tisztviselő ellen, akit, szerinte, libákkal és kacsákkal vesztegettek meg

Temesvár, augusztus 8.

A temesvári törvényszék két éve tartó állandó halogatás után, kedden délelőtt kezdte meg Kovács István volt nagyszemélyű adóperceptor ügyének tárgyalását. Azzal vádolják, hogy az állami pénzekből, különböző meszterkedések folytán, több éven keresztül kétmillió lejt sikkasztott el és használt fel a saját céljaira.

A sikkasztó adótitkár két év óta vizsgálati fogságban ül, ugyanakkor az ügy másik két vádlottja, Neagota ellenőr és Litteru főellenőr szabadlábon vannak.

A keddi tárgyaláson rendkívül érdekes fordulat állott be az ügyben. Amikor a tanuvallo-mások után az ügyész vádbeszédére került a sor, ez kijelentette, hogy ezuttal nem óhajt Kovács ügyével foglalkozni, hanem más indítvánnyal áll elő:

vádat emel Zlatescu Stere volt temesvári pénzügyigazgató, jelenleg pénzügyminiszter-

riumi vezérfelügyelő ellen, aki szerinte Kovács sikkasztásáról tudott, de elnézte, sőt fedezte is azokat, mert kacsákkal, libákkal és más természetbeni adományokkal, azonkívül természetesen nagyobb összegű készpénzzel is megvesztegette.

Az ügyész egy óráig tartó beszédében azt kérte, hogy a törvényszék válassza szét a bűn-ügyet és tárgyalja külön egyrészt a Kovács, másrészt a két pénzügyi tisztviselő és a vezérfelügyelő ügyét.

A bíróság elfogadta az ügyész indítványát. A tárgyalásra, amelyet közelről megtartanak, a vezérfelügyelőt már mint vádlottat idézik be a bíróság elé.

Kovács ügyét tovább tárgyalják. Valószínű, hogy szerdán vagy csütörtökön már ítéletet hoznak.

A régóta húzódó ügyben beállott újabb fordulat óriási feltűnést keltett Temesváron.

lyami ut a tengerhez. Ez a délamerikai gazdasági helyzet kulcsa, ezért ömlik a vér két éve...

A konzul rendszeresen kapja a paraguayi kormány bizalmas jelentéseit. A legtöbb információ szerint Paraguay sokkal több foglyot ejtett a az őserdő szélén változatlan dühvel dúl tovább a harc.

*

Indulunk kifelé a hegyparti Paraguayból, a vadászfényképek, indiánszobrok és festmények, az exotikum birodalmából. Egy kis nemzet vállalkozó kedvű fiai olyan utakon és kalandokon esnek át, a melyek lepipálják az összes May Károly-i fantáziákat. Holnap talán tömegek tódulnak az őserdők új Amerikájába, mert szűkül a kenyér az óvilágban.

— Még csak egy kérdést mérnök ur: nagyon izgalmas és veszélyes volt egy párdúc, vagy tigrisvadászat?

— Ezek a vadászatok olyan beszervezetten történnek, hajtókkal, sok vadász-szal, leshelyekkel, hogy az ember nem nagyon fél... de különben is, itthon a béke és civilizáció világában, annyi az üzleti gond, baj és bizonytalanság, hogy amellet könnyű és vidám multság egy tigrisvadászat.

Körműves Géza

Bukaresti tőzsde

A bukaresti gabonátőzsdén az árakban óriási emelkedés állott be, mely az Amerikából érkező termésjelentéseknek, valamint a német, holland, svájci kereslet növekedésének tulajdonítható. Az árpa 4—8 ezer lejfel emelkedett vagononként.

Buza 80 kilós: 48 ezer, 77 kilós: 43 ezer, 72 kilós: 40 ezer. Arpa 59/60: 28 ezer ab Konstanca. Viktoria borsó: 60—70 ezer, takarmányborsó: 35 ezer ab Konstanca, régi zab: 33—34 ezer ab Bukarest, új zab: 28—30 ezer ab Bukarest, tengeri: 26.500 ab Bukarest és 25.500 ab állomás.

Az exportőrök minden készletet felvesznek. Nagy az áruhiány.

Az értéktőzsdén az árak megszilárdultak. Emiatt kevés üzletet kötnek. Banca Națională: 5240—5250, Mica: 1260—1270, Resica: 422—425, Stabilizációs kötvény: 41 és fél, kisajátítási kötvény: 43—42 és fél, adóbón: 36,18, Creditul minier: 268—270.

A LEJ KÜLFÖLDÖN

Budapest 3.42—3.46, Berlin 24.88—24.92, Prága 18.22 és fél—18.52 és fél, London 5.03, 3 és 3.08—3.12.

Temesvári tőzsde

Egyedül állami intervenció vásárlások vannak a piacon. A malmok nem vásárolnak. Árak: buza 405—407 és fél, tengeri 250, zab 215, árpa 225—230.

Legújabb

AZ AMERIKAI NAGY SZÁRAZSÁG

nemcsak a természetben, de az Egyesült Államok állatállományában is rettenetes pusztítást vitt véghez. Takarmány hiányában tízezreivel hullanak el az állatok, legtöbbjüket azonban levágják, úgyhogy eddig a gazdák körülbelül 10 millió állatot voltak kénytelenek vágóhídra vinni, amely az ország állatállományának 25 százalékát teszi ki.

AZ ISMERT JEGYZÖKÖNYVHAMISÍTÁS

katonai vizsgálóbiztos a augusztus 10-ére beidézte Maniu Gyulát vallomástételre. A napokban hallgatják ki Vasiliu-Cluj ügyvédet és több más politikust, akiknek tudomása volt Seletzky vallomásának meghamisításáról.

SCHUSCHNIGG KANCELLAR,

aki csütörtökön megtekintte Az ember tragédiája szegedi szabadtéri előadását, pénteken Budapestre utazik, ahol Gömbös miniszterelnök vendége lesz. Schuschnigg budapesti látogatásának nagy jelentőségét tulajdonítanak magyar politikai körökben.

A SZÍAMI KIRÁLY

feleségével és 30 tagú kíséretével kedden este Budapestre érkezik. A kormány a királyi pár tiszteletére díszes fogadást rendez, melyen megjelenik Horthy Miklós kormányzó is.

BORZALMAS ROBBANÁS

történt Páris melletti Seine-Vinjedenei villanygyárban. A katasztrófnak 10 súlyos áldozata van, nagyrészt villanygyári munkások.

SPORT

Rekordgyár

már az amerikai atléták európai diadalutja
Ujabb két világrekord!

Osló, augusztus 8

Az újabb oslói versenyen ismét két világrekordot javítottak meg az amerikai atléták. Mindkettő fantasztikusan jó.

500 méteren Eastman 1 p 02 mp-el futott világrekordot. A régóta alig néhány napja állította Stockholm 1 p 02,5 mp-el.

A 110 méteres gátfutásban Beard 14,2 mp-re javította az ugyancsak általa tartott 14,3 mp-es világrekordot.

AZ OSLÓI VILÁGREKORDOT HOZÓ
VERSENY TÖBBI SZÁMÁBAN IS AZ
AMERIKAIARATTA

— minden számban győztek. A győztesek:
Súlydobás: 1. Torrance 17,40 m. 2. Lyman 15,80 m. — 200 méter: Kane 22 mp 400 gát: Hardin 52 mp. — 800 m.: Eastman 1:53,4 mp. — 1000: Bonthron 2:29,3 mp. — Távolugrás: Peacock 744 cm. — Magasugrás: Johnson 193 cm. — 4x100 staféta: 1. USA 42 mp.

Román versenyzők az élen a Tour de Roumanie második napján

Csapatversenyben fölényesen vezet Románia — Az erdélyi versenyzők szereplése

Braila, augusztus 8

A Románia körüli kerékpárverseny második napján a Buzau—Braila 110 km-es szakaszt bonyolították le.

Elsőnek a román Nătescu futott be Brailába. 4 óra 17 perc alatt tette meg az utat. 2. Savanov román 4 óra 17 p. 06 mp. 3. Nicoloff bolgár 4 óra 21 p. 58 mp. 4. Ghinade Simoff bolgár 4 óra 22 p. 10 mp. 5. Hapciuc román 4 óra 23 p. 55 mp. 6. Hrenciuc Dumitru román 4 óra 29 p. 15 mp. 7. Deák Arad 4 óra 29 p. 50 mp.

Az aradi Bors 4 óra 38 p. 25 mp-el tizenötödik, a sepsiszentgyörgyi Schuller 4 óra 50 p 45 mp-es idejével huszonharmadik. Párdi Arad 4 óra 55 p. 58 mp. (24). Imreh Kolozsvár 4 óra 58 p. 50 mp. (25). Burián Arad 5 óra 02 p 17 mp. (27).

Vladut Arad 5 óra 03 p. 21 mp. (30). Sebastian IAR Brassó 5 óra 23 p 38 mp. (35). Róth Arad 5 óra 38 p. 37 mp. (38). Ghicomban Brassó 5 óra 48 p. (45). Negyvenötön vannak még versenyben.

A két nap után az egyesített pontozásban: 1. Nătescu román 8 óra 44 p. 50 mp. 2. Savanov román 8 óra 44 p. 56 mp. 3. Nicoloff bolgár 8 óra 47 p. 58 mp.

Nemzetek szerint: 1. Románia 26 óra 33 p. 06 mp. 2. Bugária 28 óra 02 p. 08 mp. Csapatok szerint: 1. Principele Nicolae 27 óra 26 p 15 mp. 2. CFR A., csapat 28 óra 46 p. Arad B 30 óra 36 p. 06 mp. er

hetedik. Arad A 30 óra 39 p. 16 mp-el nyolcadik.

A harmadik napon a Galac—Bacau 180 km-es szakaszt teszik meg.

Labdarugás

Az ACFR óvott,

mert csak egy határbíró volt a meccsen!

Bukarest, augusztus 8

A brassói CFR megővta a CFR ellen Bukarestben elvesztett selejtezőt azon a címen, hogy

csak egy határbíró volt a mérkőzésen, mert az egyik kijelölt bíró nem jelent meg és Oravetz bíró játszott a határbíró szerepét is.

A Nemzeti Bajnokság intéző bizottsága foglalkozik csütörtökön az órással.

Ujra győzött Brailában a Ripensia—

TAC kombinált. Hétfőn 7:1 (4:0) arányban győztek a Dacia Unirea ellen.

Ami még vasárnap volt...

SEPSISZENTGYÖRGY

IKE törpe—SMTE törpe 2:1 (1:1).

SMTE komb.—Klinger SC komb. 2:1 (1:1) A gólokat az MTE részéről Henter és Lusztig, a Klinger részéről pedig Szabó lőtték.

Klinger SC—Cserkészek (Brassó) 3:2 (3:2). Szép és mindvégig izgalmas mérkőzés. A vezető a Klinger éri el Tompa révén, majd Szabó kettőre szaporítja a gólok számát. A cserkészek Renner 11-ével és Alexi góljával egyenlitenek. Erős küzdelem indul meg a győztes gólról, amelyet a 38. percben Huttera ér el. A második félidőben az eredmény nem változik. Bíró: Bedő.

APRÓHIRDETÉSEK

Egy szó 4 lej. vastag betűkből 8 lej. Legkisebb hirdetés 10 szó. Álláskeresőknek, vagy ugyanazon szövegű hirdetés megismételt feladásánál 25% engedmény. A hirdetés díjak előre fizetendők. Támpéldányt nem adunk.

Véte'-e'adás

Méz, prima csemegét, akác- és vegyesvirágot, azonnal szállítok. Vizsnyiczai János, Arad.

Állást nyer

Nagy brassói iparvállalat fiatal, tehetséges munkaerőt keres, gyors- és gépirásra, angol, román és német nyelvtudással. Ajánlatok 21. sz. alatt a kiadóhivatalba. 13831

Levelezés

„Uta.” A viszontlátás reményével élve, sokat gondolok rád. Más helyet és időpontot válassz. Soc. „Csacsi.” 13873

Gyenge férfiak-

nak bérmentve küldöm szabadalmazott szenzációs találmányomat ismeretű könyvemet. Cím: „Patent 691” Cluj (Kolozsvár) 1. sz postafiók.

Házasság

Házasságot csak akkor közzétehetek. Előjegyzéseimben állandóan van orvos ügyvéd, mérnök, földmérnök, kereskedő, író és nagypapa. Minden korú vagyoniállapot és vagyonos halog. Jóbb millió készpénz és ingatlan házommal. Benőülerek minden szakmába. Bizony 15 éve fennálló házasságközvetítő. Íróda. Timișoara Berthelot 4.

Előkelő családból származó 21 éves ref. vallású, magistermetű s a rossz nyelvek szerinti szepnek mondott hajadon vagyok. Hozományul egy nagyvárosban igen szép házat, hat szobával berendezve, szőlőt, termőföldet és kétféle leikészpénzt kapok. Megfelelő ismeretség hiányában ezután kíséreltem meg külsőzetlen képzetű ember közeledésére lehetőleg nyújtani. A sablonokból kívánni tudó férfi bujcska helyett adja meg teljes címét és személyleírását. „Altruizmus” jelígre a kiadóhivatalba.

Könyvek

HASZNOS TUDNIVALOK.

Ez a sorozat csupa praktikus könyvet foglal magában. Egy-egy kötet ára 20 lej. Konyhakertészet, Gombatermesztés otthon, Kis lermészetbuvár, Aquarium-terrarium, Kis ásványhatározó. Növény megfigyelések, Növénykísérletek, Kísérletek egy cserep-növényről, Állatmegfigyelések, Házi állatsereglet, Méhészkedés, Kis ötvös, Kis vegyes, Vidám buvészet, Játékszerkészítés, Művirágkészítés, Különböző csipkefajták, Kosárfonás, Egylámpás rádióvevő, Fotográfunk, Matematikai kísérletek, Bélyeggyűjtés, Magyar bélyegek katalógusa, Régiépénz gyűjtés, Népművészeti gyűjtés. A mikroszkópium csodás világa. Vidéki rendelkezésknél kérjük a pénzt bélyegekből előre beküldeni plusz 10 lej portóköltségre. Brassói Lapok Könyvosztálya.

BIRI NENI szakácskönyve egyetlen háztartásban sem nélkülözhető. Ara kötvé 100 LEJ. Megrendelhető a Brassói Lapok Könyvosztályától.

UNGVAR

SK Russj—Bocskai 4:3 (1:2). Meglepetés. A bíró nagyon nyomta a magyar csapatot.

A magyar amatőr válogatott csapat a „testvérepek” körmerkőzésén vesz részt, melyet Tallinban rendeznek meg. A torna műsora szerint: Finnország—Esztország, csütörtökön: Magyarország—Finnország és pénteken: Magyarország—Esztország.

Vízipóló

Délamerikai turára megy a magyar vízipóló válogatott és néhány uszó. A délamerikaiak a magyar szövetség minden feltételét teljesítették. Fejenként és naponként négy dollárt fizetnek és az összeget egy nagy európai banknál helyezik letétbe. A tura hetvennapos lesz. A délamerikaiak külön kikötése volt, hogy a fellábu Halassy Olivér feltétel nélkül a csapat tagjai között kell legyen.

Uzás

Hajszállal nyert az olasz 4x200-as staféta a magyar csapat ellen vasárnap. Idejük is egyformán 9 perc 40,2 mp. Az utolsó ember, az olasz Signori, egy gondolattal hamarabb ütött be a célba, mint a magyar Csik. Az olasz uszó el is ájult verseny után, a nagy erőfeszítéstől. A harmadik jugoszláv csapat nem játszott szerepet a küzdelemben: 11 perc 04 mp-el ért célba.

Atlétika

ORSZÁGOS IF/USÁGI BAJNOKSÁG lesz Predealon szombaton és vasárnap a Károly-kupa versenyek keretében.

Asztali tenisz

„Diák kupa” versenyek voltak Bukarestben, melyen Bukarest, Kézdivásárhely és Galac jönni versenyzői vettek részt. A verseny szép küzdelmeit nagyszámu érdeklődő közönség figyelt. Az eredmények: Első osztályú férfi egyes: 1. Szántó Macabi. 2. Löbel Aurora. 3. Moskovits Macabi. Másodosztályú férfi egyes: 1. Kovács Ödön Kézdivásárhelyi SE. 2. Moskovits Macabi. 3. Alexandrescu Galac. Női egyes: Adelstein YMCA. Férfi páros: 1. Löbel, Weinberger Macabi. 2. Kovács, Steinfeld KSE, Aurora.

Kereskedői üzenetek

Kovács Jenő. Válaszborítékját nem kaptuk meg s azért, pontos címe hiányában itt adjuk a kért felvilágosítást: Kérdése nem foglalja magában, hogy minő kereskedelmi társaságról — közkereseti, vagy betéti — van szó? A közkereseti társaság feloszlik a kereskedelmi törvény 98. paragrafusában jelzett esetekben. A 102. paragrafus szerint a feloszlás előtt a tagok abban állapodhatnak meg, hogy a társaság, egyes tagok kilépése ellenére se szűnjék meg, hanem a társaságban maradó tagokkal folytattassék. Tehát a közkereseti társaságból kilépő tag megállapodhatik a többi tagokkal,

egyezni nem tudnak, ugyanis kereszttulvitheti, hogy — amennyiben más megállapodás nem volt — a törvény rendelkezéseinek betartásával, a szerződést felmondja. A törvény 121. paragrafusa szerint a kilépő tag felelőssége a hogy kilép a cégből, de a kilépést, ha megkilépés hivatalos közlésétől számított öt évig tart még, de természetesen csak a kilépésig felmerült tartozásokért. A betéti társaságnál ugyanazon szabályok alkalmazandók, azzal az egyetlen eltéréssel, hogy ha a kiltag akar kilépni, ez a kilépés a szerződés koraiton belül minden további formalitás nélkül kereszttulvithető, de a kilépés ez esetben is bejelentendő. Egyébként a kilépés, illetve cég megszűnésnek módoszatai és következményei egy szerkesztéségi üzenet kereteit messze túlhaladják, mindenesetre forduljon ügyvédhez.

47—11—197. Ha Ön a román hadseregben mint orvosfőhadnagy teljesített szolgálatot és ezt bizonyítani tudja, úgy abban az esetben, ha belép a bukaresti tartalékos tisztek egyesületébe, a tartalékos tiszteknek járó összes jogok Önt is megilletik. Így a 75 százalékos vasuti kedvezmény is.

K. S., Chiochis. Most is csak azt tizenhetjük önnök, amit a multkor: az ön egyoldalú adatai alapján, bármennyire jogosnak is látszik panasza és indokoltnak felháborodása, az ügygel mégsem foglalkozhatunk, mert bár ön hajlandó az adatok helyességéért a felelősséget vállalni, ha valami történetesen mégsem állná meg tisztán jogi szempontból a helyét, a fokozatos felelősség alapján mégis csak mi kapnánk nyakunkba a pert. Leghelyesebben tenné, ha adataival felkeresné Baradlai László urat, szatmári tudósítónkat, aki pontosan utána járna annak, hogy beadott feljelentéseivel és panaszirataival mi történt. Még egyszer üzenjük: Nem szabad rossz néven vennie, ha a magunk részéről a legmesszebbmenő óvatosságot tartjuk szem előtt.

V. D., Hendorf. A parlament őszi ülészakán a kérdés újra napirendre kerül. Addig már nem lehet mást tenni, mint várni és remélni, hogy az égbekiáltó igazságtalanságok frontján talán nem történik újabb tragédia. — Konverziós ügyben szíveskedjék egyenesen Tanódy Endre dr. ügyvéd urhoz fordulni, aki a lap konverziós rovatában díjmentesen válaszol. Címe: Bukarest, Str. Nifon 25.

Hűségese olvasó. Kérésének ebben a rovatban nem tehetünk eleget. Szíveskedjék kérését megújítva, megcímzett és felbélyegezett válaszborítékot, vagy levelezőlapot küldeni. Azon a kért címet megadjuk.

F. Margit, Lugos. A kéreztett cím: R. S. Salonta Mare. Ennyi elég. A verset, sajnos, nem használhatjuk.

47—11—197. Az újonnan megszavazott törvény Önre is vonatkozik, tehát az, amit az az értesítő ír, igaz. Más kérdés aztán az, hogy az az egyesület, amelybe be kell lépnie, mennyire siet majd az igazolvány megszerzésével.

Gönczy Péter. A kéreztett könyvnek bibliofil értéke nincs, a forgalmi értéke pedig az előző, illetve a vásárló ügyességétől függ. Antikváriusi forgalomban megszerezhető. A hipnotizmusról már rengeteg könyv jelent meg, minden jelentősebb könyvkereskedésben található néhányat. A Brassói Lapok könyvosztálya is küldhet Önnök ilyen természetű könyveket.

100.000 felvilágosodott ember

vár erre az értékes műre, melyet orvostudós szerzője negyven évi orvosi gyakorlat gazdag tapasztalatai alapján írt az emberiség gyógyítására és segítségére. Aki szeretneinek a legjobbat akarja, ajándékozza meg őket ezzel a könyvvel:

Természetes gyógymód és táplálkozás

Írta: BUCSANYI GYULA dr., egészségügyi tanácsos, főorvos.

A tartalomjegyzék rövid kivonata: A természetes életmód alapfogalma. Természetes táplálkozás. Mi az ember természetes tápláléka? Vegetarizmus. A vér megromlása, helytelen táplálkozás folytán. A táplálékok. A hus. Tojás. Hüvelyesek. A sajt. A szénhidrátok. A zsírok. A vitaminok. Főzelék. Gyümölcs. A fűszerek. Alkohol. Nyersdiéta. Hogyan és mennyit együnk? Napfürdés. A nap a tudóbajoknál. A nap a közsvenynél. Napfény a szívbántalmak kezelésénél. A napfény az anyagcsere bántalmaknál. Napfürdő a gyomorbántalmaknál. Napfény női bajoknál. A gyermekek napfürdője. Minek tulajdonítom a napfény gyógyhatását? A légfürdés. A torna. Fürdés, mosakodás. Hogyan használjuk a hideg vizet belülről. Az alvás. A levegő. Idegápolás. Lélekápolás. A lélek gondozása. A vízgöygmódok. A hideg víz, mint gyógytényező. Gyermekápolás. A csecsemő gondozása. A szoptatás. A gyermek ápolása az első életévben. A koplalókura. Gyümölcskura. A betegség megelőzése. Egyes, gyakrabban előforduló betegségek természetes gyógykezelése. Agyvérzés. Álmatlanság. Aggaguta. Aranyér. Arcsápa. Asthma. Angolkór. Buskomorság. Bőrbántalmak. Belférgék. Bőlhurut. Csusz. Cukorbetegség. Csontszu. Etvágytalanság. Elhízás. Epekö. Farcsontzsába. Fehér folyás. Gégehurut. Gerinevelő sorvadás. Gyomorbajok. Görcsös havibaj. Hányás. Hasmenés. Heregyulladás. Hólyaghurut. Hízaló gyógymód. Hörghurut. Ideggyengeség. Idegbénulás. Idegzsába. Impotencia. Karbunkulus. Köszvény. Légcsőhurut. Májbajok. Méhgyulladás. Ondófolys. Orrvérzés. Orrbűz. Paralizis progressiva. Petefészekgyulladás. Sápkor. Szájbűz. Sárgaság. Székrekedés. Szédülés. Skrophulózis. Szívajok. Rekedtség. Rheumatizmus. Ischiás. Töriszony. Tüdővész. Tüdő táguulás. Vérhas. Vörsegyesség. Vértisztító teák. Vesebajok. Vízibetegségek. Visszértágulatok. Utóérelmeszesedés, stb., stb. E mű a magyar könyvpiac szenzációja. A leg többet forgatott olvasmánya öregnek és fiatalnak.

Kapható a Brassói Lapok Könyvosztályában. Ára 120.— Lei. (V dékre plusz portó).

Kiadó, lap- és nyomdatulajdonos: Lap- és könyvkiadó R.T. Brasov.